

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉN-VÁRMEGYE KÖZÖNSÉGÉNEK

ÉS A ZEMPLÉN-VÁRMEGYEI „TANÍTÓ-EGYESÜLET”-NEK

HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSÁRA:

Egész évre . . . 12 kor.
Félévre 6 :
Negyedévre . . . 3 :

Bérmertetlen levelek
csak ismert kezekből fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem adnak
VISSZA.

Egyes szám ára 30 fill.

A nyiltérben minden
garmond sor díja 40 fill.

HIRDETÉS DIJJA

Hivatalos hirdetéseknek:
Minden szó után 2 fill.

Petitnél nagyobb, avagy
diszkrétivel, vagy körzet-
tel ellátott hirdetések-
ért térmenték szerint min-
den négyzet centim. után
6 fill. számítatik.

Állandó hirdetéseknek ked-
vezmény nyújtatik.

Hirdetések és pénzküldé-
mények a kiadóhivatalhoz
intézendők.

Nyilatkozat.

A vármegye több vidékéről számos bizottsági tag részéről — részint közvetlenül, részint közvetve — kérdés tétetvén, mi az oka annak, hogy nem ugyan az én állásomra — (mert e tekintetben a jelenlegi rendszertint főjegyző semmi lépést nem tett, semmi mozgalmat nem indított és nem indított) — de a főjegyző alispánna történendő megválasztásának esetére az ő állására és ennek folytán esetleg megüresedő állások betöltésére a mozgalom némely részről megindított; amennyiben — mint a vármegye első választott tisztviselője — kötelességemnek ösmerem a t. közönséget időelőtti nyugtalanításoktól és zaklatásoktól megóvni és tájékoztatni, egyszersmind a fentérintett kérdésekre is válaszul kijelentem, hogy nyugdíjaztatásomat kérni jelenleg nincsen szándékomban; és hogy az általános tisztújítás alkalmával — a mely még csak 11 hónap múlva következik be — most betöltött díszes állásomra les-e szándékom pályázni vagy sem — azt annak idején a t. vármegye közönsége előtt őszintén kinyilatkoztatni kötelességemnek tartandom.

Kelt Sátoralja-Ujhelyben, 1901. febr. 1.

Matolai Etele.

Levél a magyar nőkhöz.

Szeretném, ha minden szónak, a mit leirok, bűvös ereje lenne. Szeretném, ha elhatolna széles Magyarország minden nemesen érző asszonyának lelkéig s meséket regélne sok-sok kincséről, mesés gazdagságról, a mely a miénk, csak meg kell látnunk és kinyujtanunk érte a kezünket.

Népiparunkról akarok írni. A téma nem új, sőt napjainkban, mikor országszerte megin-

dult az akció a hazai ipar pártolása ügyében, talán unalmas is. Ezt a szót leirtam, de rögtön vissza is vonom. Nem hiszem, hogy a magyar előtt unalmas lenne az, a mi a magyar népléleknek, népművészetnek egyik legérdekesebb megnyilatkozása: a népipar, illetve ennek különösen azok az ágai, a melyek már természetüknél fogva is első sorban érdekesek előttünk: varrottások, szőttesek, faragászati és agyagipari termékek. Alig van hazánknak vidéke, ahol a nép valamiféle házi iparral ne foglalkoznék. Földmívelő és állattenyésztő vidékeken ez tisztán a ház szükségleteinek előállítására szorítkozik, de olyan helyeken, a hol a föld nagyon soványon táplálja fiait, arra van hivatva, hogy az ezt üzök-
vek fő jövedelmi forrása legyen. Szóval: vannak vidékek, a hol a népnek ebből kellene megélni, sőt meg is élhetne, jólétre tehetne szert, ha arra hivatott tényezők ipari foglalkozását tökével, munka-anyag beszerzésével, a termeltek értékesítésével támogatnák. Erre a támogatásra nagyon rászorultak. Igaz, hogy a népipar egyesek buzgó pártolásával újabbán lendületet vett, de vajmi keveset használhat egyesek lakosságának kereseti forrásáról van szó. A nőket különösen érdeklő kalotaszegi varrottasokról beszélek első sorban. Ismeretes, hogy Gyarmathyné véghetetlen buzgalma, odaadó pártolása milyen virágzásra juttatta e remek varrottas ipart. A kalotaszegi nép újból megtanulta ösanyái gyönyörű himzését, varrja buzgalommal éjt, napot egybevetve; előkerültek a ládákban a szebbnél szebb minták, hogy új alakban a főrangú szalonok ékeségei legyenek. Tény az is, hogy alig van város Magyarországon, a hol a kalotaszegi varrottást ne látnánk; a külföld is kapva-kap a kiválóbb darabokon. És mégis azt mondom, hogy a kalotaszegi varrottas nem érte el virágzásának delelőjét, s hogy elérje, pártolásra, anyagi és erkölcsi támogatásra van szüksége.

Tulajdonképen nem is méltányoljuk mi eléggé ezt az iparágat. Meg vagyok róla győződve, hogy Angliában — a hova tudvalevőleg nagyon sok varrottas vándorol tőlünk — sokkal nagyobb becsben tartják, mint mi. Vagy nincs még eléggé kifejlődve a műizlésünk, vagy

falon játszva, mint a lidércfény hol feltűnt, hol meg kialudt, miáltal a szobában mindinkább beálló félhomályt sokszor jól eső világosság váltotta fel. A lobogó fény misztikus világítása mellett a szobában lévő tárgyak olykor életre kelni látszottak. És mintha bűvös kéz igazgatta volna őket, a nagy börszékek, az asztal, a falon elhelyezett széles aranyrámás olajfestmények, a mig a lobogó fény tartott, nesztelen járták sebesen rezgő táncukat.

Szemben a kályhával egy nagy támlás székből ült az ujdonsült menyasszony. Nyulánk karsu teste elveszett a szék tágas öblében, a melynek támlája siró nyöszörgéssel felelt a leány minden mozdulatára. De hát nem sokat mozogódot. Egyik kezével a szék széles karjára könyökölve fejét tenyerébe hajtotta és gondolkozott.

Az ilyen hosszú téli eslék a legalkalmasabbak arra, hogy az ember lelkiismeretével beszélhessen. A zavartalan csend, a jóleső félhomály az ember lelkében olyan világot gyújt tanak, a melynek fényénél ha akarjuk beláthatunk annak legrejtettebb zugaiba is.

Magda pedig akarta. Valami elkeseredett vadság szállotta meg idegeit, melynek hatása alatt kíméletlenül turkálta fel lelkének legféltettebb titkait is, És ha néha a kályhából kilövellő fény sugarát rávetette vibráló fényét, arcának kifejezéséről is le lehetett olvasni, hogy nehéz gondolatokkal küzdött. Hiába próbálta elcsendesíteni, csitíttatni a megszóltat lelkiismeretét, hiába temette fejét kezei közé, hogy ne hallja a belülről szóló hangot. A felébredt kisbíró elnémíthatatlanul vetette szemére a sivár valóságát.

Magda, Magda eladtad a tested! Eladtad

— s ez a valószínűbb — még mindig csak azon a nivón állunk, hogy bármilyen silány külföldi portéka becsesebb, mint a sokkal különb hazai. Pedig nem képelek szebbet, női lelket, finomabb izlésű kedélyt jobban gyönyörködtetőt, mint valami szép kalotaszegi varrottas. Volt alkalmam igazán remek mintájukat látni; fodorvászónra fejtővel himzettektől finom lenvászonra selyemmel varrottakig és azt mondom: vétkezik az a magyar nő, a ki otthonát diszitendő, egy-két darabot be nem szerez. — Hiszen bámulatos olesón adják. Az ember szinte gondolkozik: vajjon az anyagot vagy a munkát fizette meg rajta. Már 2 koronáért szép 1/2 mt. hosszú és pár centiméterrel keskenyebb terítőcséket árulnak. A ki valaha himzett effélé, tudja, hogy az alig van megfizetve. Es ilyen arányban tovább. Már 120 koronáért nagyon szép kollektiót állíthatunk össze: ágy-, asztalterítő, függöny (1 ablakra), pamlagvédő. — Vajjon nem gyönyörű szép egy ilyen berendezés!

Most, a mikor a lakásberendezés divatja a lelket, kedélyt és izlést megbénító egyöntetűségből kivetkőzve, valami igazán művészi eszen szőpre törekszik, milyen nagy szerep juthatna a varrottasoknak. Az előszobától és fűrdőszobától kezdve egészen a szoloni minden szobában helyet foglalhat. — Gondoljanak el egy poetikusan leányzóbat: az ágyterítő, a függönyök, a toalettszalka terítője, a varróasztalka borítója kék fejtővel valami finoman vagdalásos minta után finom vászonra himzett varrottas. Vagy nem lenne szép egy falusi ebédő kalotaszegi faragott butorokkal, (alább ismertetni fogom) piros fejtővel himzett kollektióval? Azt hiszem, kétszer jobban izlenének pompás magyar ételeink ilyen ebédőben, melynek minden darabja a magyar népszellem művészi fantáziáját hirdeti. — Hát azok a remek selyemmel himzettek vajjon nem válnának díszére a legelegánsabb szalonnak is?!

Már halíom az ellenvetéseket: a varrottások nagyon drágák, s kevés asszony engedheti meg magának azt a lukszust, hogy egy egy kollektiót beszerezzen. Igen, drága, mert az értékesítés módja még annyira kezdetleges, hogy mindenkinek előnyös, csak a termelőre és a fogyasztóra nem.

Kétféle módja van t. i. az eladásának.

a lelked! Hiszen te nem szereted azt a vén embert. Hiába engeded, hogy átfogja karsu derekad. Hiába engeded, hogy elhalmozza arcod, nyakad csókjával. Hiába viszonzod a rád pazarolt csókokat, azért egy gondolatod sem az övé. Ha feje kebledhez simul, nem érzed a férfi test villanyos ütését. Az van az eszedben, hogy annak a fejnek már tar a koponyája. Ha száját ajkadra tapasztja, nem érzed a csók gyújtó hatását. Csak a pomádé átható szagát érzed, a melylyel az őszülő bajusz feketére van viaszkolva.

Es te mégis a menyasszonya lettél! Miért tetted? Ki kényszerített rá? Azt hitted talán, hogy lassan megszokod és később megszereted? Vagy talán megsajnálád, mikor azzal fenyegetőzött, hogy meglövi magát, ha nem mégy hozzá? Ugy-e nem!?

Sokkal szivtelenebb, sokkal önzőbb vagy, sem hogy azért tetted volna. Azért tetted, mert azt hitted, hogy barátinód irigyelni fogják szerencsédet. Azért tetted, mert az a vén ember a kit tested, lelked utál, gazdag ember. Aztán ugy számítottál, hogy a vagyon, a jólét majd kárpótolja a hiányzó szerelmet.

Nyílt házat, nagy háztartást fogsz vezetni. Körül veszed magad udvarlókkal. Színházba, bálókba fogsz járni és léha örömeikkel kárpótolod a családi tűzhely boldog nyugodtságát.

Aztán meg az is lehet, hogy megsegít az isten. Nem lehet tudni semmit. Hátha az a vén ember, mint a pille a gyertyalángnál, megperzselődik későn lobbant szerelmének a tűzében? Hátha pár év alatt elköltözik az élők közül? Akkor válnék még csak be pompásan a számitásod ugy-e?

Rád maradna a sok vagyon. Fiatal is, gaz-

TÁRCA.

Schol, sehól a nagy világon...

Schol, sehól e nagy világon
Nincsen nyugalom én nekem,
Csak a te néma bús sírodnál,
Porló virágom, mindenem.

Csak ide térek megpihenni,
Ha elfáraszt a földi zaj,
Es itt szelid álomba ringat
A szélzúgás s a lombmoraj.

Álomba ringat... s lelkem ekkor
Minden csapást, bú-bajt feled.
Azt álmodom, hogy lenn a sirban
Pihenek, angyalom, veled.

(Sárospatak.) Zilahi Tihamér.

Eljegyzés után.

— A »Zemplén« eredeti tárcája. —
Írta: Klár Istrán.

A négyzetletes nagy vaskályhában barát-ságos meleget árasztva fátogatva égett a fa. Az ócska vasalkotmány folytatását képező kürtő erős zugó huzással élénkítette a tüzet, a melynek apró lángnyelvecskéi sziszegve nyaldosták körül a vastag hasábokat.

A kályhában uralgó izzó vörösség az ajtón vágott szelelő nyíláson át kivilágított a szobába melynek lobogó fényessége a szemben fekvő,

Maga a nép járja be munkáival az országot, — mondhatom, nagyon kelleltenül teszi, — vagy — s ez a leggyakoribb eset — lelketlen kereskedők (akad ilyen a nép között akárhányszor) megszállva, hogy mikor van a ládafiában szükön a pénz, összevásárolják az elkészült munkákat potom áron, s tovább adják két, ha nem három annyiért. Azt tapasztaltam, hogy a háziiparnak ez a nyereségvágy a megölő betűje. Ezért üdvözölheti termelő és fogyasztó őszinte örömmel az Erdélyi Kárpát Egyesületnek azt az ideális és praktikus tervét, hogy közéjük közvetítőnek állván, természetesen teljesen önzetlenül munkálkodván, a népipar minden ágát virágzásra juttassa.

Érdekes ennek a tervnek a története. A nevezett egyesület Kolozsvárt, Mátyás király születési házában néprajzi muzeumot szervez; összegyűjti mindazt, a mit a néplelék és népművészet eddig teremtett. Ez összegyűjtő akciójának eredményeképpen mesés kincs és gazdagság került napfényre. E cikkem szűk keretében főképpen a női kézimunkákról óhajtok megemlékezni: régi száz meg száz esztendősziműzések kerültek a gyűjtők fürkésző buzgalma folytán a muzeumba. Le sem írhatom, mennyi érdekes minta van itt összehalmozva: varrottások, írás után varrtak, (az előrajzoltakat hívják így), kereszt és fonott-öltéssel himzettek olyan páratlanul gazdag változatosságban, hogy egy egész ipariskola találna benne mintának valót.

De nem ezekről akarok tulajdonképpen szólni. Azt akarom elmondani, hogyan érlelődött meg az egyesület kebelében a népipar fellendítését tervező eszme. A gyűjtők majd minden faluban akadtak régi varrottásokra. Szép szóra, de legfőképpen arra a kecsesgőzű kilátásra, hogy a muzeum századokra megőröki nevüket, felémelték a láda tetejét s többnyire ajándékkuladták a régiségeket. Arra a kérdezősködésre, hogy miért nem varrnak most is, azt felelték, hogy nem érdemes. Jobbára el is felelték már őseik munkáját, mert nincs tőkájük a munka megkezdéséhez. Pedig rá lennének utalva a házi iparra, hiszen alig tudnak megélni némely vidéken. Vajon azoknak a mult idők régés homályából előkerült mintáknak az alapján nem lehetne újra fényre varázsolni e házi iparcsikket? Meg vagyok róla győződve, hogy igen. Lelkes kitartás és első sorban a magyar hölgyek támogatása szükséges hozzá. S vajon nem szívesen támogat-e minden magyar nő teljes áldozatkészséggel olyan eszmét, mely, a mig egyrésztől egész vidékek megélhetési forrását biztosítja, másrésztől otthonának magyar stílus díszítéséről gondoskodik.

A kalotaszegi varrottasokról szoltam, de mint már említettem, nemcsak a kalotaszegi asszonyok varrnak. Gyönyörű, még tán a kalotaszeginél is szebbeket hímeznek Mogyoró vidékén. Láttam egy ágyfelhuzatot finom vászonból, melynek díszét gyönyörű lyukaesos mintájú széles betétek alkották. Páratlanul szép volt. Ugyancsak Mogyoró vidékéről került ki egy kicsi párnahuzat; remek lyukaesos minta. Valami élénk színű párnáskára huzva, könnyű batiszfodrokkal ellátva, gyönyörű dísz lehetne bármely hálószobának. Es ezt a párnáskát nem tudta eladni a készítője az egész városban és amikor mégis elvesztegette potom 1 forintért, azzal a kijelen-

dag is, özvegy is lenné egyszerre. Birhatásodért egymást törnék a környék fiataljai. Es ha végre letelne az a hosszú gyászév, hát a sok versenyző közül kiválasztanád magadnak azt, a kinek készszoitása a leginkább megbizseregleti benned a vért és kárpótelnád magad azokét a pomádé szagu esókotért, melyeket az a szegény vén ember pazarolt rád fonnyadt ajkaival.

Igy számítottál ugy-e? Ez volt a terved ugy-e?

Magda, Magda — folytatta kéréletlenül a kisbíró — magadat esalod meg, mikor azt hiszed, hogy azt a vén embert ámitod el. Nem ugy lesz ám az, mint a hogy te gondold. A legfontosabbat, az öreg szerelmesek hibáját kihagytd a számításból.

Hátha az a vén ember féltékeny lesz? Hátha minden mozdulatodat, minden lépésedet őrizni fogja? Mi lesz akkor? Ugy-e akkor nem lehet lesz nyílt házat vinni? Nem lehet lesz színházba, bálókba járni. Otthon fogsz ülni mindig. A családí tüzhely börtönné, az a vén ember pedig börtönörodde fog átváltozni. Es te leszel a rab, a valódi rabtól is nyomorultabb rab. Mert azt legalább éjszakára zárják el külön cellába, a hol zavartalanul vezekelhet bűnös lelke, de te örökösön egyívé leszel zárva porkoláboddal. Es kénytelen leszesz túrni, hogy a férjed legszentebb jogával élve hozzád simuljon, öleljen, esókoljon a nélkül, hogy benned az iszonyaton kívül egyéb érzést költhetne fel.

Azt mondod, hogy pár évig azt is érdemes túrni a rád irt és a még rád maradó vagyoneért? Azt mondod, hogy pár év mulva még fiatal leszesz és majd kárpótold magad a fonnyadt esókokért?

téssel tért vissza a falujába, hogy soha effélével a szemét nem rontja. Es igaza is van. Igen, de a szegény gyámoltalan asszony megállt egy-egy utcáskoron, szó nélkül, s persze az utcán el-sietőknek kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogysem a kezében tartott portékáról kérdezősködjének. Vajon nem lesz-e a vevőre, eladóra sokkal előnyösebb, ha az E. K. E. vállalkozik a közvetésre: munka-nyaggal, mintákkal ellátja a dolgozókat, a kész munkákat tőlük méltányos árban átveszi s a venni szándékozókknak ugyancsak méltányos árban rendelkezésükre boesátja; megrendeléseket elfogad és közvetít. Hogy mennyire áldásos lesz ez a terv, mutatja az, hogy Jamióta a vásárra varrottásokkal bejáró asszonyok hallottak erről, egymásután jönnek fel: „Hallánk, instállom, hogy az urak ezentul megveszik a munkánkat. De jó lesz! Nem kell ezután az embereknak „idegenbe“ menni.“ Ugy látszik, ettől a házalástól irtóznak; bizony nem is esékélyesség bizonytalan nyereség fejében el-hagyni hetekre az otthonot, talán az apró gyermekeket is. Pedig messzire is elmennek: ismernek egy asszonyt, a ki Fiumét is megjárta, de erről ugy beszél a faluja, mint „nagyon világi személy“-ről.

Jól tudom, hogy a vételtől is az riasztja vissza a legtöbbjét, hogy mire e varrottások a kereskedésekre jutnak, mesésen drágákká leszenek. Nos, az egyesület faradhatatlan buzgalmának jóvoltából ez a hátrány is elesik.

De nemcsak a varrás az egyetlen iparág, melyet az erdélyi nép úz. A szöttesek mellett, melyeknek nem annyira esztétikai, mint praktikus értékük van, különösen a faragászi és edényipari cikkekéről akarok pár szóval megemlékezni. A kalotaszegi férfiak részese farag; faragja a gyönyörűbbnél gyönyörű himes butorokat, melyek újabban Kolozsvár vidékén az uri házakban is elterjedtek. Es méltán. Van valami szokatlanul szép e butorokon, melynek sötétbarnára politurozott alapján a fa természetes színéb kifaragott, illetőleg bevésott minta szinte kidomborodik. „Himes“ butornak hívják és csakugyan olyan, mint a himzés. Az E. K. E. ké-szülőben lévő néprajzi muzeumának egyik szobája ilyen himes butorokkal lesz berendezve: ágy, asztal, pohárszék, padok, láda, székek, egy különös alaku rácsos ajtaju fali szekrény és tá-lasok; ebből áll a butorzat, a himes faragás a legremekebb mintájú, mindehhez kalotaszegi füg-gönyök, ágy és asztalterítő; ugy-e bár érdemes lesz a megtekintésre?

Mig ezeket bámultam, egy igazi magyar uri ebédlő képe járt eszemben: himes asztal, körüle székek, a falak mentén egy-egy karospad, pohárszékek, az egyik sarokban az említettem rácsos ajtaju faliszekrény, egy másik sarokban egy hatszögletű himes asztalka apró székekkel, a kandalló mellett a himes láda is helyet foglalhat, mint fáskosár, a földön élénk mintájú székelyszőnyeg, a tálasokon vásárhelyi magyar stílus tányérok és kulacsok, s az egész szobának meleg otthonias színezetet adva, piros rózsás varrottas függönyök és terítők. — Azt hiszem, a valóság még szebb lenne e képnél és — hogy a dolog praktikus oldalát se téveszköz szem elől — 400—500 frtnál többre nem kerülne. Ezért egy minden ízében magyar, minden ks részletéig érdekes és gyönyörű szobánk van.

Ha ha ha! kacagott fel gunyosan a féke vesztett lelkiismeret. Balga vagy Magda, balga! A vén szerelmesek olyanok, mint a hullók. Szív-óások és nem pusztíthatók el könnyen. Lehet, hogy megperzseldik majd szerelmedtől, de el-égni nem fog.

Lehet, hogy össze fog esni, köhögős, po-degrás, köszvényes lesz. Ugy fog kinézni mint egy kicsavart citrom, de meghalni nem fog. Ideges, szeszélyes, zsörtölődő és utálatosságig féltékeny lesz. Azt fogja kívánni, hogy örökös-én ágya mellett légy és hol hideg, hol meleg borogatást rakj a kiélt tagjaira. Nem felesége, de ápolónője leszel. Es a réttegés, hogy nem hagy rád semmit, ha nem ápolod hűségesen, oda fog kötni ágyához. Kénytelen leszesz színleg hizelegni, kedveskedni neki, holott tested lelked gyűlölni fogja. Es ha évek mulva mégis elköl-tőznék ebből az árnyék világból, ha azt hiszed, hogy akkor végképp szabadultál tőle, nagyon esalodol. A vén szerelmesek még a siron tul is féltékenyek.

Mi lesz akkor, ha a végrendeletben ki fogja kötni, hogy vagyonát csak abban az esetben hagyja rád, ha 15 éven belül nem mégy férj-hez? Mit csinálsz akkor?

Ugy-e akkor nem lehet lesz válogatni az udvarlók közt? Kénytelen leszesz megelégedni azzal, a ki holmi ajándékokért, uszonákért ideig-óráig eladja a szívét, hogy aztán pár hónap mulva átengedje a helyét másnak. Le fogsz sülyedni azokhoz a nőkhöz, a kik saját fogatu-kon járnak ugyan, de a gyalogosok nem álla-nak vele szóba. Es ha 15 év multán az éppen soron lévő szeretőd mégis feleségül venne, ak-kor éreznéd csak az átkát annak a vagyonnak,

De a kinek egész berendezésre nem is telik, ne mulasztja el, hogy egy-egy ilyen himes kis butort be ne szerezzon. Készítenek olyat is, a melyen a fát természetes minőségben meghagy-ják, ezt aztán az ember maga tetszése szerint kifestheti az olesó u. n. technikai festékekkel és belakkozhatja. Olesó és nagyon eredeti kará-esoni ajándék pl. egy kis pole, kis asztalka, szék, falra való fatányér, tálcá, stb. — A fa-tányér darabja 3 korona, asztal 6 szögletű esztergályozott lábakkal (milyen esinos dohányzó asztalka lenne) 10 kor., szék 4 korona.

Láttam nagyon esinos zongorapadot him-zett butorra kalotaszegi varrottással kárpítoz-tatva, nagyon elegáns volt; láttam aztán egy kis fülke-berendezést ugyancsak ilyen butorok-kal és varrottas függönyökkel elragadóan bájos volt.

S aztán — ami nagy előny — bármilyen, soha nem látott formát szívesen megkísértenek, sőt örvendenek, ha valami újat tanulhatnak.

Csakugyan művészi intelligenciájú emberek ezek. Ösmerek egy körösfői faragót, aki új, meg új mintákat talál ki; mikor egy alkalommal megkérdeztem: honnan veszi a mintákat, önér-zetesen mutatott a homlokára: „Van itt instálom még elég.“

Ha annak az embernek elég munkája lenne, hogy abból egy kis tökélt gyűjtve megfelelő műhelyről, kellően kiszáritott fáról stb. gondos-kodhatnék, még szebb és korrektebb munkát adna, mert izlését fejleszthetné, kézi ügyességét gyakorolhatná.

A szobák díszítésének kiegészítőjéről, a marosvásárhelyi festett tányérokrol, kancsókról, vázákról akarok még egy-két szót mondani. A leg-szebb, amit e nemből lártam, 6 falra vagy po-hárszék tetejére dísznek való tányér volt, mind különböző nagy stílizált virággal. Pl az egyikén egy a most annyira divatos iris volt, a másí-ikon tulipán, a harmadikon napraforgó, voltak köztük magyar stílus tulipánosok, hagymások, stb.: drbja 60 fill; falon bámulatosan szép ha-tásu. Ugyancsak ilyen vázák, tálak mesésen olesó áron.

De, már szinte tulságosan is hosszúra nyult ez a pár sor, a melyben magyar hölgyek figyel-mét a még olyan kevésre méltatott szép iparunk egyes cikkeire fel akartam hívni.

De a téma magával ragadott, hiszen kime-rihetetlen. Lelkünköt megilleti minden, a mi szép, bármiben nyilatkozzék is meg, s ha ez a szép egyszersmind a miénk' a mi népünk mű-vészi tehetségének munkája, még közelebb áll szívünkhöz. — Még nagy, hatalmas nemzetek is féltő gonddal őriznek, dédelgető szeretettel ápolnak, lelkesedve magasztalnak mindent, ami speciálisan az övék, a miben a nemzeti karak-terük érvényesül. Annál inkább kell nekünk maroknyi Magyarországnak, nemzetiségek közé ékelve, idegenektől környékezve, teljes erőnket megfeszítve őrizni, ápolni és dédelgetni mindazt, a mi a specifikusan egyéni mivoltunk megnyí-latkozása. — Higyjék el hölgyeim, e munka nagy része a miénk, a magyar nőké, épen azért, mert mindenre kiterjedő, finom női lelket, egész szívet igényel. — A mi vállainkra nehezedik tehát a feladat (oh, hiszen nem nehéz feladat), hogy a magyar házi-ipart legjobb tehetségünk szerint támogassuk, mert azzal fejlesztjük, azzal

a mit annak a vén embernek a bőrén szereztél meg.

Mi leszesz akkor? Egy szerelmes vén asz-szony, a kit fiatal férje csak ki fog nevetni. Szeretőid elhagyhattak, de 6 hozzád lesz kötve. Korhely lesz, lump lesz, szemed láttára fog sze-retőket tartani és ha féltékenykedni fogsz, a legjobb esetben kinevet. De az sincs kizárva, hogy a szemedbe fogja vágni, hogy vén vagy, rut vagy, hogy szerelmed utálatos és hogy sze-retne tőled szabadulni.

Magda, Magda — folytatta tovább a lelki-ismeret — még nem késő. Még van időd helyre hozni hibádat. Még visszaadhatod neki a gyü-rüt. Fiatal vagy, szép vagy. Még akadhat jobb szerencséd is. Egy darabig beszél majd rólad a világ, de aztán nyugtod lesz. Nem teszed ma-gad örökre szerencsétlenné. Legyen erőd, legyen bátorságod, add vissza, vagy küldd vissza neki a gyűrüt...

Ilyen nehéz gondolatokkal küzdött a leány, mikor kívülről kopogtatás hallatszott be. Majd a „szabad“ kiáltásra, kinyílt az ajtó és a vóle-génye lépett be rajta.

Hatalmas szálas ember, öles termettel. Já-rásán meglátszott, hogy igyekezett mentől flata-labbat mutatni, mely részben sikerült is neki. A figyelmesebb szemlélő azonban észrevehette, hogy a délceg járásban, a fiatalos mozdulatokban van valami, mesterkéltség, a mely, hozzávéve még a feketére viaszolt őszülő bajuszt, mindjárt el-árulta a másodvirágzást.

Aztán, hogy köszönt, leült a leány mellé. Kezét kezébe fogta és elkezdett neki sugdosni édes szavakat, lágyan, becézően, mint valami szerelmes diák, a ki teljesen átengedi magát a

Folytatás az I. mellékleten.

kenyeret adunk a népnek, azzal magyaros izlésüvé tesszük környezetünket.

Szeretném, ha a felsorolt iparcikkek egy-egy szép példányát önöknek bemutathatnám; azt hiszem, lesz is reá alkalmam. Meg vagyok róla győződve, hogy nemesak magyar lelkük, hanem esztétikai izlésük is szépnek fogja találni. — Az erdélyi Kárpát-Egyesület — addig is, míg az iparpártolás nemes tervének teljes programja életbe lép — a legnagyobb készséggel és hazafias örömmel vállalkozik a közvetítésre; megrendeléseket elfogad s gondoskodik arról, hogy a kívánt munka a legrövidebb idő alatt, természetesen az eredeti árban, a megrendező kezéhez jusson.

Adja Isten, hogy a hazai népipar gyakorlati pártolásának nemes eszméje ne maradjon csak terv; s hogy tényleg megvalósulhasson, nagy részben a magyar nők támogatásától függ; tehát bizzunk benne!

Radnóti-Hrabovszky Irén.

Emlékezés

Néh. Kovács ev. János keg esrendi tanárra.

Bánattól megtörve, lelki és testi érzetünkben mélyen meghatva, elszibbadt idegekkel és egész valónkban megrendülve olvastuk és vettük tudomásul azt a lesújtó hírt, hogy a legkedvesebb tanár, a leghumánusabb emberbarát, az új helyi nagygyűlésnek több éven át tanára s igazgatója, a felejtethetetlenkedves „János bácsi” — ft. Kovács ev. János — Szegeden váratlanul és hirtelen elhunyt.

Mennél közelebb áll szívünkhöz az elköltözött, mennél drágább, kedvesebb volt előttünk a kialudt élet, mennél nagyobb volt az a köztisztelő és őszinte nagyrabecsülés, melylyel Új helyi társadalmi és azok mind, kik szerencsések voltak az ő tanítványai lehetni, őt mindenha, még eltávoztá után is, övezték: annál mérhetetlenebb tengere a fájdalomnak árasztja el szívünket és sok mindenről elfeledkezve, mintegy öntudatlanul tör keblünkbe a panaszos fohász: miért kellett őt ily korán és váratlanul elvesztenünk? Oh igen, mert fájdalom nélkül, benső lelki megrázkódás nélkül a szív csak attól válik meg, a mihez szeretet nem köti; de a mit forrón és bensőleg szeretünk, a mihez s a kihez minden távolság dacára őszintén ragaszkodunk, kinek nemes arculatját érző szívünk hártájára irottan őrizzük, keserves attól megválnunk!

Elhunyt tehát a férfi, kinek hosszú életéért annyi hű és hálás tanítványa, sok, nagyon sok jóbarátja, még több tisztelője ajkáról, buzgó fohászok emelkedtek Istenhez. Ő előtte is megnyitott a sir, ki abba sokak igaz szeretetét, tanítványai rajongó büszkeségét vitte magával! Ő rajta is beteljesedtek az irás örök és változatlan szavai: „Elvagyok végezve, hogy egyszer minden embernek meg kell halni.” — Mily nagy ész, tisztult és széleskörű életbölcselet, józan tudomány; mily feddhetetlen jámborság, puritán egyszerűség és erényesség, igaz és benső vallásosság, pietas; mennyi igazi tetterő, kitartó munkásság, szeplőtlen tiszta hazafiság; mily rendíthetetlen hűség és igazságszeretet és vallás-

szive első fellobbanását kísérő lángnak. Kis vártatva a zsebébe nyult és egy ékszerdobozt hozott elő. Kivette belőle a finom plüssbe bujtatott brilliánt gyűrűt, a melynek borsónagyságu követ egy pillanatig ott villogtatta a kályhából kiömlő fényben. Aztán megcsókolta a leány balkezét, ráhuzta azt annak gyűrűs ujjára és miközben fejével érzéken közel simult a leány duzzadó kebléhez, elkezdte neki magyarázni:

— Tudja édes gyermekem ezt a esekélységet azért hoztam, hogy a jegygyűrűjét valahogy el ne veszítse. Az egy kicsit bő, de ez szorosán jár. Viselje mindig elébe húzva, hogy a másik véletlenül le ne esusszék. És közbe, mig beszélt, a hol érte, ölelte csókolta a leányt, mint a ki először kóstolva bele a szerelem édes-ségébe, nem tud annak mézével betelni.

A leány pedig csak ült és hallgatta. Mint a hipnotizált engedett magával mindent tenni. Szemei mereven tapadtak a tüzes csillagokat szóró brilliantra, melynek sugarai lassanként kezdtek lelkében újból felgyújtani a hiúság csábos lidérefényét. „S mire a férfi elhallgatott, már nyoma sem volt a lelkében felébredt jobb érzésnek. Mesterként heveséggel ölelte át a férfi nyakát, s miközben olyan köszönésfélét rebegett, nem törődött többé vele, hogy az ajkait bezáró csók pomádészagnak. Egész lelkét, egész gondolatvilágát az a ragyogás töltötte be, a mely az ujjára hozott gyűrű brilliántja szórt szerte-széjjel, a mint a kályhaajtón át kiszűrődő fénysugár olykor-olykor reá esett,

szerű emberszeretlet voltak sajátjai, — s a halál angyala most mindezeket elragadta az ő, mindenkor ajkain élő „édes magyar hazá”-tól s el tőlünk mindnyájunktól, a kik hálás szívvel, áldó emlékezettel, de zúzott kebellet és érzelmmel áldozunk immár az ő boldog emlékezetének!

Én és igen sokan legkedvesebb, legszeretettebb tanáromat siratom a megboldogultban, a kinek ugys, mint tanárnak s mint az akkori nagygyűlés hitvánokának ajkairól csak „szépét, jót és nemeset” — ipsissima verba — hallottunk, szívtünk magunkba.

Hogy mint szerette tanítványait, csak abból is kitűnik, hogy mindnyájukat keresztnevével „Jancsi”, „Lajcsi”, „Jócsi” szólította és hívta, s annyira vitte nevelői és tanári nemes heve, odaadó buzgalma, hogy a leggyengébb tanulóval legszívesebben s leggyakrabban bibelődött, hogy mint mondá: „ő is tudjon valamit az istenadta.” — Nem is akadt olyan deák, a ki alatta, nekie, nem tanult volna, mert őszintén, igazán és szíve legmélyéből tisztelte, becsülte mindnyáját; s ha mégis néha megtörtént, hogy egyikét, vagy másikat „megesipte,” a nem tanuló deáknak, egész nemes arculatján visszautkröző méltó indignációval vágta szemébe: „szégyeld magad, haszontalan paniperda, — léha fráter, drága szülőid megrontója.” — S ez hatott.

Alig volt előadási órája, — magyart, latint s hittant tanított — hogy szívünkre ne kötötte volna „az édes magyar hazá” s „a szerető drága szülők” szeretetét; de volt is egész lényében valami vonzerő, hogy a ki egyszeren volt szerencsés vele társalogni, érintkezni, menten megszerette e minden ízében, szavában, még külső megjelenésében is páratlanul „magyar piarista papot”. — Mint gimnáziumi hitvánoknak minden egyes „exhortatio”-ja a vallás-hazafiság összefoglalója volt s oly édesen beszélt, magyarázott, hogy hittani órája magyarázatát még az izraelita fiúk közül is egyesek — ottmaradva, nem távozva — örömet hallgatták.

Mint minden nemes nagy lélek, szerette a természetet s ha csak ideje engedte, mindig a szabadban, künn tartózkodott, sétált, s ilyenkor egyik-másik „nebulót” előcsipve, oktatta, magyarázta tanította egyik-másik éppen talán lelkében fölesillámlott gondolat, avagy eszme révén.

Sok, igen sok részletet tudnék fölhozni emlékezetemből az ő eredeti, minden porcikájában nemes lényének jellemzésére, mert már, mint tanítványa is, s később, mint klerikus még inkább, — igazán mondhatom baráti bizalmának, intím szeretetének örvendhettem úgy itt, mint később Budapesten; — de nekem nem eelő az, én csak szerető s vártalan elhunytát fájjaló szívem ösztönének engedve egy szerény cipruságát akartam letenni emlékének e sorokban, mint egyik hálás és hű tanítványa ennek a tudós tanárnak és buzgó nevelőnek. S most, midőn halálát megkönyezem, érzem és tudom, hogy ezzel csak a tőle nyert-kapott szellemi kincsek kamatát térítem vissza, de adósa leszek és maradok áldott emlékének, — az engem is egykor befogadó sirig. — Most pedig éppen úgy, mint áldott életében annyiszor, — immár csak sirod fölött, mi hálás tanítványaid igaz szeretetünk zálogát — a megemlékezést — ajánljuk fel neked. — Te hallod, érteid sohajtságát azoknak, a kik tégedet szerettünk. Hisz erősebb a sirnál a szeretet. Ez a szeretet, a melyet te plántáltál zsenge szíveinkbe, a melyre te tanított minket nemes életed szavával és példájával, — a siron tül is elkísér. Vedd az élőknek végbücsűjét, vedd a mi szívünk fohását:

A viszontlátásig, kedves tanárunk: Isten veled!

(Falkus, 1901. jan. 29.)

Demeter János,
plébános.

Vármegyei ügyek.

Szerviczky Ödön † Őszinte megilletődéssel tudatjuk, hogy Szerviczky Ödön, a Jósika Samu br. zemplénavármegyei hitbizományi javainak igazgatója, a m. hó 28-án, Sátoralja-Ujhelyben, anyósa özv. Besseney Gáborné urnő házában, meghalt. Halálával vármegyei közéletünknek oszlopos tagja dőlt ki, a ki a törvényhatósági és közigazgatási bizottságnak, valamint a Tiszaszabályozó Társaságnak hosszú éveken át mindenkor a közügyekért buzgó fáradhatatlan hurosa volt s mint ilyet működésében mindenha az önzetlenség, szókimondás és befolyástól ment szabad, független meggyőződés jellemezte. — Családi életében mintaférj és gondos szerető apa volt; azért, szinte váratlanul jött halála a vigasztalan fájdalomnak és veszteségnek mérhetetlen súlyával érte Besseney Margitot, a szerető hitvest és gyermekeit, — A megboldogult ha-

lálát meghülésből eredő tüdő- és mellhártyagyulladás idézte elő s e nehéz bajok oly súlyosan léptek föl nála, hogy sem az orvosi tudomány, sem a leggondosabb ápolás az életnek többé meg nem menthették. Mailáth József gr. ő-fehértői birtokáról, a hol vadászni járt, már nehéz betegsége csiráival tért haza és kegyetlen sorsa rövidesen végzett vele, mert néhány napi szenvedés után szerettei körében meghalt. — A szomorú hírre a vármegyei székház ormára, egy a vármegyei tisztügyészi hivatal, a vm. kaszinó s az zemplén-vármegyei kereskedelmi-, ipar-, termény- és hitelbank épületeire is kitértek a feketelobogót. Ravatalát, mely a Kazincezy-utcai Besseney-ház egyik termében volt föllállítva, a szebbnél-szebb koszorúk, ezek között a Tiszaszabályozó-Társaság gyönyörű koszorúja, teljesen ellepték, jelképeül a nagy részvétnék, mely a megboldogult halála nyomán fakadt. — Temetése 30-án d. u. 3 órakor ment végbe a halottas házból. — A szomorú alkalomra a vármegyei tisztikara és sokan a bizottság tagjai közül Molnár István főispánnal, a Tiszaszabályozó-Társaság küldöttségével pedig Mailáth József gróffal jelentek meg. Ezenfelül a gyászoló-család és kiterjedt rokonokon kívül nagy és a vidékről is bejött intelligens közönség vett részt a Katinszky Geyza plébános és káplánjaitól teljesített temetés szertartásán, melynek végeztével a halottat záró nehéz érekegyporsót a díszes halottas kocsihoz emelték s a közös temetőbe kísérték, hol a pap ímája után elföldelték. A kiásott sir hantján, a beszentelés előtt, Meczner Béla takarékpénztári igazgató mondott a barátok és tisztelők nevében megható bucsubeszédet.

Halálát a család a következő jelentéssel tudatta:

Özv. Szerviczky Ödön szül. nagybesenyei Besseney Margit és gyermekei Margit, Gabriella és György; kárisi és kanizsai Szerviczky István nyug. cs. és kir. huszárezredes és neje; kárisi és kanizsai Szerviczky Gyula nyug. cs. és kir. huszár-alezredes; özv. szirma-beseneyi Szirmay Tamásné szül. kárisi és kanizsai Szerviczky Georgine és gyermekei; soóvári Soós Pál és neje kárisi és kanizsai Szerviczky Ilona és gyermekei; butkai Vezsmándy Ödön és neje kárisi és kanizsai Szerviczky Izabella gyermekeivel; továbbá: özv. Besseney Gáborné szül. legyesbényei Püspöky Gabriella; Besseney Béla kir. törvényszéki bíró és neje Mengersen Ida bárónő gyermekeivel, a számos rokonság nevében is, fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy forrón szeretett férje, felejtethetetlen édes atyjuk, testvérük, veje, sógoruk és nagybátyjuk kárisi és kanizsai Szerviczky Ödön volt kir. törvényszéki bíró, a báró Jósika-hitbizományi javak igazgatója, Zemplénvármegye törvényhatóságának és a Tiszaszabályozó társulat választmányának tagja, folyó évi január hó 28-án délután 3 órakor, életének 57-ik és boldog házasságának 23-ik évében, rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos fölvétele után jobblétre szenderült.

A zemplén-vármegyei kereskedelmi-, ipar-, termény- és hitelbank, melynek az elhunyt igazgatósági tagja volt, külön jelentést adott ki érdemes tagjának, kárisi és kanizsai Szerviczky Ödönnek elhunytáról.

Az örök keletre költözött férfiúnak örök béke lebegjen porai felett!

A közigazgatási bizottságban Szerviczky Ödön elhalálása folytán egy tagsági hely üresedett meg. A vármegyebizottsági tagok számottevő tényezői, mint értesülünk, erre a a díszes helyre Sulyovszky István nagymihályi köz- és váltó ügyvédöt kívánja megválasztani. Sulyovszky István igen tisztelt barátunknak Nagy-Mihály város és a közügyek felvirágoztatása közlül szerzett elévülhetetlen érdemei, a közigazgatás minden ágában szerzett bő tapasztalatai, mint egyéb kiváló tulajdonai s az a körülmény is, hogy Nagy-Mihály és környékének kiterjedt érdekei a t. vármegyei közigazgatási bizottságában ez idő szerint kellőképpen képviselve ninesenek: őt kiválóan minősítik és ajánlják erre a díszes helyre, melyre az ő megválasztatás előreláthatóan egyhangú lesz.

Az „Adalékok” érdekében. A t. vármegye közigazgatási bizottságának „f. évi augusztus hó 13-án 1231. szám alatt „kelt jelentésére értesitem a tanfelügyelőséget, „hogy az Adalékok Zemplénvármegye történetéhez című havi folyóirat megrendelését a „több tanítóval bíró s jövedelmi fölösleggel bíró

„állami elemi iskolák, továbbá a homonnai államilag segélyezett községi polgári iskola és a sárospataki állami tanítóképző intézet tanítói, illetőleg tanári könyvtárai számára engedélyezem.”

„A szó alatti mű, mint az illető iskolák tulajdona bekötve megőrzendő. Gondozásáért az illető iskola könyvtár kezelője, illetőleg az iskola vezetője, igazgatója felelős.

Kelt Budapesten, 1900. dec. hó 19.

Zsilinszky Mihály,
államtitkár.

A „Zempléni megyei kereskedelmi ipar-, termény- és hitelbank”-nak folyó évi február hó 10-iki közgyűlése elé terjesztendő igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

Intézetünknek az 1900-ik évre vonatkozó, a felügyelő-bizottság által is aláírt és helybenhagyott zárszámadásait a következő évi jelentés kíséretében mutatjuk be.

A lefolyt évben a gazdasági hanyatlás sokféle válságos helyzeteket teremtett. Az ipar és kereskedelem általános pangása, a mezőgazdaság kedvezőtlen helyzete jellegzetes tünetei voltak az elmúlt évnek.

Tekintve ezen viszonyokat, intézetünk üzlet-éve teljesen kielégíthetőnek mondható.

A banküzlet az előző év színvonalán tartotta magát. Stagnáció nem észlelhető, sőt inkább üzleteink különböző ágaiban általában véve emelkedés mutatkozik; amennyiben pedig a betétek állományát a bizalom fokmérőjének lehetne tekinteni, úgy ebben is 74000 koronát meghaladó emelkedést konstatálhatunk. — A kamathozadék az előző évi pénzdrágasághoz képest nem éri el az 1899-iki összeget, de habár kénytelenek voltunk ez idén is a nyereségből tekintélyes leírásokat eszközölni, a tavalyinak megfelelő osztalékot közzehatunk javaslatba.

Attérve egyes üzletágaink fogalmára, van szerencsénk azokról részletesebb áttekintést nyújtó következő adatokat előterjeszteni:

A takarékbetétek állománya:

volt 1899. év végén	1.149,928 K. 32 f.
az év folyamán betéteztett és tőkésítettett	725,189 K. 46 f.
összesen:	1.875,117 K. 78 f.
visszafizettünk a múlt év folyamán	771,107 K. 99 f.
felmaradt tehát 1900. év december 31-én betétkönyveeskén	1.104,009 K. 79 f.
továbbá folyó számlán	1.9,975 K. 23 f.
összesen tehát:	1.223,985 K. 02 f.

A váltó-leszámitolási üzlet:

1899. év végén a váltótárcza állása volt	1.162,896 K. 26 f.
leszámitoltunk 1899. év folyamán	4.720,913 K. 88 f.
a visszleszámitolási üzletben visszaváltottunk	740,387 K. — f.
összesen:	6.624,197 K. 14 f.

Beváltott az év folyamán 4531,557 K. 77 f.
visszleszámitolás útján kiment 814,037 K. 19 f.
leiratott az év végén mint veszteség 5255 K. 50 f.

mihez képest váltótárczánk állása 1900. decz. 31-én hozzáadva visszleszámitolt váltóinkat	220,350 K. 19 f.
összes váltóink állása tehát:	1.499,696 K. 87 f.

Viszleszámitolás útján:

tartoztunk 1899. év végével visszleszámitolásra küldtünk 1900. év folyamán	814,037 K. 19 f.
összesen:	966,737 K. 19 f.
a múlt év folyamán visszaváltottunk	740,387 K. — f.
maradt ebbeli kötelezettségünk	226,350 K. 19 f.

Az előlegezési üzlet:

egyenlege volt 1899. év végén	6950 K. 20 f.
a lefolyt évben kölcsönadtunk	5520 K. — f.
összesen:	12470 K. 20 f.
erre visszafizettek és részben törlesztettek	4046 K. 20 f.
maradt az év végén	8424 K. — f.

Az ingatlanokrai kölcsön üzlet:

egyenlege volt 1899. évi december 31-én	90022 K. 56 f.
új kölcsönt adtunk	2560 K. — f.
összesen:	92582 K. 56 f.

erre visszafizettek az év folyamán	7966 K. 12 f.
maradt 1900. évi december 31-én	84616 K. 44 f.

Értékpapírok, szelvények stb.

adás-vételében a forgalom re rugott.	70054 K. 02 f.
--	----------------

Összes üzleti forgalmunk:

a nyers mérleg szerint pénztárilag	14.266,511 K. 80 f.
az előjegyzeti napló szerint	7.840,721 K. 41 f.
összesen:	22.107,233 K. 21 f.

A mérleg összeállításának alkalmával a tőzsdéi árfolyam változásánál fogva az értékpapírok értékéből 2715 K. 03 fillért a fedezeti alap terhére, felszerelések értékcsökkenési tartalékalapja javára a múlt évben ujonnan beszerzett felszerelések értékének 10% szátólóját vagyis 570 K. 84 fillért az alapszabályok 86 §-a értelmében, továbbá a függőben levő peres követelésekből 5255 K. 50 fillért a váltó-tárcza és végre 368 K. 05 fillért az óvás és perköltség számlából az évi nyeresemény terhére leírásba hoztunk.

Megjegyezzük, hogy az értékpapírokban mutatkozó fenti 2715 K. 03 f. ez idő szerint átmeneti veszteségnek tekintendő és hogy árfolyamuk emelkedésével, a különbözet a fedezeti alap javára lesz irandó.

A lefolyt év nyereseménye 36829 Korona 33 fillérre rugott; de amennyiben a fentiekhez képest ebből 6194 K. 39 fillért már leírásba hoztunk, az ezután még fennmaradó tiszta nyeresemény 30634 K. 94 fillért teszen.

Ezen tiszta jövedelem felosztására nézve pedig indítványozzuk, hogy

a közönséges tartalékalapra alapszabályszerűleg	1530 K. 70 f.
a nyugdíjalapra és pedig ennek 5% fejében	1098 K. 10 f.
26462 K. után	529 K. 24 f.
az igazgatóságnak alapszabályszerű fixfizetésére	2100 K. — f.
ugyanannak alapszabályszerű jutalékára	546 K. — f.
a vezérigazgató alapszabályszerű 1% jutalékára	264 K. 62 f.
a felügyelő-bizottság szokásos díjazására	300 K. — f.
osztalék gyanánt részvényenként 20 korona	16000 K. — f.

az ennek utána fennmaradó 8266 K. 38 fillérből pedig

jótekmény czélokra, u. m.: a helybeli árva-segélyező és jótekményes egyesületnek	40 K.
a helybeli szegény iskolás gyermeket felruházó egyesületnek	40 K.
a helybeli nőegyletnek	40 K.
a helybeli népkönyvtárának	40 K.
a magyar nyelvet Zemplénvármegyében terjesztő egyesületnek	20 K.
a sátoralja-ujhelyi keresk. társ. tanoncz-iskolája javára	20 K.
a helybeli nő ipartanodának	20 K.
a bodrogközi nőegyletnek	20 K.
a Sátoralja-Ujhelyben felállítandó Kossuth Lajos szoborra	100 K. 340 K. — f.

fordítassék.

jutalomdíjakra: a tisztviselők és szolgáinak	1290 K. — f.
az igazgatóság elnökének tiszteletdíj gyanánt 25 drb arany fejében	275 K. — f.
az igazgatóság egyik tagjának az év folyamán teljesített helyettesítések és kifejtett tevékenység elismeréséül	600 K. — f.
a vezérigazgatónak tiszteletdíj gyanánt	700 K. — f.
megszavaztassék; a fennmaradó pedig új számlára irassék.	5061 K. 28 f.

Fájdalommal kell ezuttal megemlékeznünk Schwarz Bernát urnak elhunytáról. Számos éven át tevékeny és büszke tagja volt az igazgatóságnak, a ki méltán kiérdemli részvételjes megemlékezésünket.

Jelentjük ezután, hogy az igazgatóság kebeléből ez idén sorrend szerint dr. Schön Vilmos és Zinner Adolf igazgatósági tagok lépnek ki, továbbá, hogy a felügyelő-bizottság működési ideje lejárt és ennek folytán az igazgatóság két tagja és a felügyelő-bizottság 3 rendes és 2 póttagja lesz megválasztandó.

Végül kérjük ezen jelentésünket tudomásul venni, indítványainkat elfogadni és a felügyelő-bizottság javaslatának meghallgatása után a zárszámadásokat, illetve mérleget jóváhagyni, részünkre s felmentvényt megadni és az osztaléknak kifizetése iránt határozatot hozni.

Sátoralja-Ujhely, 1901. évi január hó 12-én.

Az igazgatóság.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

Reánk ruházott feladatunknak a törvény és alapszabályaink rendelkezéséhez képest eljárva, van szerencsénk jelenteni, hogy működésünk közben, ugyszintén a pénztárak és a könyvelés időszakonkénti vizsgálatainál mindenben a kellő rendet és pontosságot tapasztaltuk.

Az 1900-ik évi zárszámadást megvizsgáltuk, a leltározást eszközöltük és a mérleget a kereskedelmi törvény 199. szakaszának értelmében helyesen felállítottunk találtuk.

A társulat igazgatóságának 1901. év január 12-én kelt üzleti jelentéséről és az abban foglalt nyeresemény felosztási tervéről tudomást véve, a zárszámadásokat jóváhagyni, a felosztási tervet elfogadni javasoljuk és kérjük úgy az igazgatóságnak, valamint nekünk a lefolyt évre a felmentvényt megadni.

Miután pedig megbízásunk lejárt, a belénk helyezett bizalmat megköszönve a felügyelő-bizottság megválasztásának megejtését kérjük.

Sátoralja-Ujhely, 1901. év január hó 27-én.

A felügyelő-bizottság.

Hírek a nagyvilágból.

Rudolf trónörökös szerencsétlen kimúlásának jan. hó 30-án volt a tizenkettedik évfordulója. A király ez évforduló reggelén Bécsben felkereste két kedves halottját, *Erzsébet* királyt né és *Rudolf* trónörökösét és koporsóik mellett-hosszan, buzgón imádkozott.

Viktória angol királynét ma temették el. Ágyutalpon erősített arany-ezüst koporsóját hadihajón szállították Londonba, hol a világváros főutcáin diadalkapuk alatt körülhordozták, hogy módot, alkalmat nyerjen végső „isten hozzád”-ot mondani az angol székes főváros legszegényebb lakója is az örök nyugalma helyére tétő leghatalmasabb királynőnek. Londonból azután Windsorba vitték a holttestet, hol az ezer éves családi sírboltban ősei mellé örök nyugalomra helyezték. A parlament, melynek gyász-díszülését maga *VII. Edvárd* király nyitotta meg, pártkülönség nélkül elkísérte *Viktória* királyné koporsóját a királytemető városába. A gyászkiéretben a családtagokon és az angol világbirodalom kormányzóinak küldöttein kívül ott voltak Európa összes koronásfőinek képviselői, legfényesebb környezettel maga *II. Vilmos* német császár, kinek fia, a trónörökös, egy lovasezredet vezetett nagyanyja koporsója előtt. A mig a temetés tartott az összes kirendelt hadihajók, melyek *Seymour* tengernagy parancsnoksága alá helyeztettek, sortűzekben adtak szalvé-lövéseket.

VII. Edvárd angol király a német trónörökösöt a térdszalagrend lovagjává avatta fel.

II. Vilmos német császár, mint hírlik, mégis csak vállalkozott arra, hogy búrok és angolok között a békekéség létrejövetele érdekében lépéseket tesz.

XIII. Alfonzo spanyol királyfi ellen merényletet követtek el. Az édes anyjával csalnakázott királyfi háromszor rálőttek a királyi kertben. Szerencsére a lövések, habár igen közel jártak, nem találtak.

Giuseppe Verdi, a minden idők legnagyobb zeneköltőinek egyike, Milánóban, nyolcvankét éves korában, elhunyt. Koporsója felett egész Olaszország és az egész művelt világ gyászol.

A búrok, kisebbvereségek után, ismét nagy győzelmet arattak az angolokon, de a hadügy-minister, nem akarván növelni az országos gyászt a dél-afrikai rosz hír közlésével késlekedik.

Hírek az országból.

A király koszorúja, melyet *Viktória* angol királynő koporsójára küldött, a legtrikább és a legdrágább virágokból áll. Alapja palmarágak, melyek gyönyörűnél gyönyörűbb virágokkal vannak átfonva. A koszorú értéke 2400 korona.

Fejérvary honvédelmi minister, szerencsés megoperáltatás után, igen súlyos betegségében megkönnyebbültnek érzi magát.

Budapest székes fővárosunk lakossága, a legújabb népszámlálás szerint, 729,383 ember.

A „Vörösmarty-szobor” alapra begyűlt összeg tegnap 106,000 korona volt.

Deák Ferenc a „haza bölése” halálának f. évi jan. hó 29-én volt a huszonöt éves fordulója.

Javaslatok a közigazgatás egyszerűsítéséről.

Írta: Dokus Gyula, főjegyző.

IV.

22.

A községi és körjegyzők munkafeladatát az 1883. évi XLIV. tc. végrehajtása, vagyis az állami egyenes adók, továbbá az országos betegápolási, vármegyei, községi pótadók, s az utadó összeírása, kivétele, beszedése, előírása, könyvelése és törlése felette megterhelte. Az adók kezelése azonban magában véve még nem róna olyan nagy terhet rájuk, hogy nem volnának képesek teljesíteni, ha a sok törvény és utasítás oly bonyolulttá és nehezessé a kivétést, összeírást és könyvelést nem tenné. Mint tudva van, a jegyzők, városokban az adóügyi kezelők, összeírják és kivetik az I. és II. osztályu kereseti adót, az általános jövedelmi pótadót, a fegyveradót, a megállapított százalékos országos betegápolási pótadót, vármegyei pótadókat, a községi pótadót, utadót és ebadót mind külön-külön; elkészítik a földfelosztási jegyzéket és előírják a házadót és a pénzügyigazgatóság, illetve a kivető bizottság által kivetett többi adónemeket, miután ezekhez előbb az I. és II. osztályu kereseti adó összeírásához hasonló összeírásokat már elkészítették. Az összeírás és előírásnál az egyes adózók nevét, állását vagy foglalkozását, házának számát, családtagjait, alkalmazottait és cselédeit néha tízszer is le kell írniok. Amint a kivétel elkészül, a különböző adófőkönyvekbe ismét be kell írni az adózók neveit, úgy, hogy itt is néha ötször-hatször kell ugyanazokat a neveket lemásolni, sőt néhány adótétel is többször iratik be. Ezután az adókönyvecskéké állítatnak ki, még pedig a különböző adónemek részére két-háromféle könyv is. Mindezeket felül van aztán az adókönyvelés, mely bámulatba ejti a laikus, aki az adófőkönyvbe tekint, hogy miként is lehet a bürokracia által ilyen mesterileg összeszerkesztett labirintusban eligazodni?

Az állami adók összeírását, kivételét, beszedését, leírását és könyvelését pedig igen könnyen lehetne egyszerűsíteni.

Kimondandó volna, hogy mindazon állami adónemek, melyeket a községek hivatják kivetni, s amelyeknek összeírását vagy adatjegyzékét a községek kötelesek elkészíteni, egyszerre, egy úrlapon irandók össze, illetőleg a kivétel adata minden adózóra nézve egy alkalommal és egyazon rovat alatt állítandók össze. Miután pedig azon adónemek előírását, a melyeket a községek vetnek ki, a pénzügyigazgatóság számvevői osztálya különben is tételenként átvizsgálja, s helyben hagyni vagy helyesbíteni köteles, ezt a munkát ne a községek teljesítsék, hanem a pénzügyigazgatóság számosztálya, még pedig azon adófőkönyvben, amelyben az adózók megfelelő sorrendben, s az előző évi hátralék feltüntetésével, a jegyzők által már névszerint bevezetettek. Ezáltal a községi és körjegyzők adóügyi munkája legalább is egyharmad részszel megkevesbednék, a pénzügyigazgatóság munkája pedig, ha figyelembe vesszük azt az idővesztéséget, melyek a rossz előírások helyesbítése okoz, nem is szaporodna és főképp elő nem fordulhatnának oly visszaélések, hogy az adóhátralékok nem létező emberekre szétosztván, vagyontalansági bizonylatok alapján leiratnak, s meg nem történhetnék az sem, hogy egyesek illetéktelen adókkal és helytelen kulcs mellett rovatnak meg.

Az alaposság látszatával bíró ezen rendszertől a törvényhatóságok sem maradhattak el. S a vármegyei ut- és pótadók,

valamint a községi pótadók kezelését, kivételét és előírását nem hogy egyszerűsítették volna, hanem szabályrendeleteikkel még bonyolultabbá tették. Az országos betegápolási költségek fedezéséről alkotott 1899. XXI. tc. 2. §-ának utolsó bekezdésében foglalt azon rendelkezés, mely szerint úgy a kivétel, mint a behajtás az egyenes állami adókkal egyidejűleg és együttesen történik, még nehezebbé és bonyolultabbá tette az eljárást, mert a törvény ezen intézkedése azt teszi, hogy a nm. belügyi és pénzügyi miniszterek által az állami költségvetésben javaslatba hozott, s a törvényhozás által megszavazott országos betegápolási százalék minden állami adómon után külön-külön vetendő ki és könyvelendő el, dacára annak, hogy az orsz. betegápolási pótadó ugyanazon egyenes állami adók után vettetik ki, melyek után a többi pótadók. A vármegyei pótadónál is az egyénekenkénti kivétel és előírás van elrendelve, vagyis az, hogy minden egyes vármegyei pótadó külön-külön és egyénekenként vetendő ki, irandó elő és könyvelendő el.

Az 1886. XXII. tc. 130. §-a szerint a közigazgatási költségek ugyanazon állami adók után, habár három csoportban, a melyek után a vármegyei pót- és utadó, nemkülönben az orsz. betegápolási pótadó kivetetnek, ismét egyénekenként vetendő ki.

A különböző pótadók és a vármegyei utadó, habár egy természetűek, mégis külön-külön és egyénekenként lesznek kivetve, az azok elleni felszólalások külön-külön kérvényezendők, még pedig más és más eljárási módok mellett, külön-külön és egyénekenként határozandó el a törlés és külön-külön és egyénekenként könyvelendő el a leróvás és hátralek is.

Ez még, ha elegendő munkaerő állna rendelkezésre, fizikailag teljesíthető lenne. De ha aztán olyan esetek fordulnak elő, a mi különösen kisközségeknél nem is ritka dolog, hogy az adóalap csekély s a pótadó percent kicsiny, ott már a számadásnálolyan tehnikai nehézségek merülnek fel, a mi legyőzhetetlen s nehéz szellemi munkát ad úgy a kivetésnél, mint az előírásnál és könyvelésnél. A felszólalásoknál és törléseknél pedig az erre fordított munka két-háromszorosan túlhaladja a nyeresendő értéket. Vármegyénkben pl. 451 községből körülbelül 445-ben házosztályadó van s így ezek az I. fokozatba tartoznak, a házak tulnyomó része az I. fokozat első osztályába soroztatván: évi házosztályadójuk 80 kr., közmivelődési pótadónk $\frac{1}{2}\%$, tehát az ezen alapadó utáni pótadó $\frac{2}{5}$ krajcár, s így van ez a többi pótadónál is. Elképzelhető, mennyi munkát ad ez a kivétel, előírás és könyvelésnél. Ezen helyzet tarthatatlanságát felismerve, indítványomra a törvényhatóság, támaszkodva az 1883. XV. tc. 10. §-ában adott azon kedvezményre, hogy a pótadó kivételének, vezetésének és behajtásának módját a belügyi minisztérium jóváhagyása mellett szabályrendeletileg megállapíthatja: a pótadók kivétele, behajtása és kezelése tárgyában 1895-ben egy szabályrendeletet alkotott, mely a belügyi minisztérium által 1896. március hó 19-én 11448. szám alatt jóváhagyatott s melyben a kivétel akként lett szabályozva, hogy a megszavazott pótadó a községekben fizetett egyenes állami adók alapján a főszámvevő által községekenként kiszámítván, ezen összeg a község költségelőirányzatába egy összegben vétetik fel és az 1886. évi XXII. tc. 130. §-ának második bekezdése szerint megállapított költségek közé soroztatván, azokkal egy összegben lesz egyénekenként előírva. Ezen módja a pótadók kivételének bevált, mert úgy a községeket, mint a hatóságokat sok munkától mentettük meg s a kezelést is egyszerűsítettük.

Javasolom, hogy az országos betegápolási, vármegyei és községi pótadók kivétele, előírása, beszedése és könyvelése akként egyszerűsítettessék, hogy megszavaztatván az országgyűlés által az orsz. betegápolási pótadó és jóváhagyatván a minisztérium által a vármegyei pótadók százaléka mindegyik külön-hűlön összegben az illető községben fizetett egyenes állami adók után számíttassék ki, közöltessék a községgel s az országos betegápolást illető összeg az adóhivatalnál, a vármegyei pótadók pedig a vármegyei pénztárnál irassanak elő. Az ekként községekenként előírt pótadók a község költségvetésébe beállítatván, az 1886. XXII. tc. 130. §-ának második bekezdésében megjelölt költségekkel való egybefoglalása után állapíttassék meg az összesített pótadószállék, az egyénekenkénti előírás pedig a törvény 130. §-ának harmadik és negyedik szakaszaiban megjelölt költségek százalékaiknak kiszámítása után a jegyzők által foganatosíttassék. Hogy pedig a különféle adófőkönyvek vezetése által előidézett munka is kevesbitessék, javasolom, miszerint az állami adófőkönyv a községi adófőkönyvvel egyessíttessék. A mi könnyen kivihető is volna, csupán az állami adófőkönyv „Országos betegápolási pótadó“ című rovata volna egy „Országos betegápolási, vármegyei és községi pótadók főösszege“ című rovatval helyettesítendő. (Lásd csatolt mintát.) Ezen javaslat elfogadása esetén a jegyzők a különböző adófőkönyvek vezetésétől, az adozó neveinek ismételtlen való leírásától, a külön-külön kivetendő pótadók kiszámításától, az adófőkönyvekben való külön-külön előírás és számolás foganatosításától, a beszedésnél a különböző napi beszédési jegyzékek vezetésétől, a megyei pénztárak a leírásokkal járó munkától, a felszólamlási bizottságok a különféle adónemek külön-külön való tárgyalásától felmentetvén, kiszámíthatatlan munka és idő megtakarítást érhetnek el. Kimondandó volna az is, hogy az állami adó törlésével az az után kivetett országos betegápolási, vármegyei és községi pótadók is töröltenek s a törlésről a jegyzők egy végzésben volnának értesítendőek. Az illető pénztárak, amennyiben a község a költségvetésébe felvett összeget tekintet nélkül az egyéni törlésekre egy összegben, de négy részletben volnának kötelesek beszolgáltatni, meg lennének kimélve a törlések és szaporodások könyvelésétől s ezáltal a kezelés is felette egyszerűvé tétetnék, s itt is tetemes munkamegtakarítás volna elérhető. Ennek természetes folyamánya volna az is, hogy a községi, vármegyei és orsz. betegápolási pótadó nem az előző évi állami adó, hanem a folyó évi után volna kivethető, mert csak így lehetne a kivétel helyességét ellenőrizni. Ez a változtatás jogsérelmet nem szűlné, sőt igazságosabb lenne, mert mindenki az azon évben élvezett jövedelmei után lenne megadóztatva, míg a mai rendszer mellett némely adózó az azon évi jövedelme után pótadóval nem lesz megróva.

Lehetséges, hogy azon javaslatom, miszerint az országos betegápolási s a különféle vármegyei és községi pótadók egy összegben vétessenek fel a költségvetésbe, s tekintet nélkül az egyes adózóknál előforduló törlésekre, az illető alapra hiány nélkül be is fizetessenek, azon ellenvetésre fog találni, hogy nem lenne igazságos, ha a község befizetné azokat az adókat is, amelyeket évközben az egyes adózóknál törlésbe hoztak. Ez azonban csak látszólagos igazságtalanság. Mert kérdelem, mit tesz az állam, a törvényhatóság vagy a község, ha az azon évre, szükségletének megfelelőleg kivetett adóösszeg be nem folyván, szükségletét fedezni nem képes

és a szükségletek fedezésénél hátrálékban marad? Azt teszi, hogy az azon évről nem fedezett szükségleteit a következő évi szükséglet megállapításánál számba veszi s ennek megfelelőleg a százalékokat magasabbban állapítja meg. Ha tehát a községnél fedezetlen szükséglet fog mutatkozni, a következő évre felemeli a százalékokat. Az adózóra nézve tehát egyre megy, akár országos és vármegyei pótdóba fizet a következő évben magasabb százalékokat, akár községi pótdó címén. A szükségleti összeg fedezése, mindig csak fizetni képes egyén terhél marad.

Az adóbefizetési napi jegyzék úgy az állami, mint a községi adókra nézve a főkönyvnek megfelelőleg egyesítendő volna. Ha az állami adó és a pótdók postachequek által lesznek beszállítva, a napi befizetési jegyzékeknek a vármegyéhez leendő beszállítása is mellőzhető lesz. Mert a járási számvevők közbejöttével teljesítendő ellenőrzések alkalmával meggyőződés lesz szereshető arról, hogy azok az összegek terjesztettek-e be, a melyek beszédettek s ez a körülmény aztán a vizsgáló hatóság által a napi jegyzéken igazoltatnék.

A vármegyei pótdónak a főszolgabírák és a vármegyei számvevőség által való könyvelése mellőzendő, mert a községek előírás szerinti pótdó tartozásai a pénztárban előíratván, a lerovások is ott lesznek elkönyvelendők. Ezáltal a számvevőségnek és a főszolgabíráknak munkája ismét kevesbedni fog, s azon különbözettek, melyek a számvevőség, a főszolgabírák és a községek nyilvántartásai között felmerülnek s a melyeket főleg az adók beszállítása és a beszállítás bejelentése közötti időkülönbség s a törlésekről hozott határozatok kézbesítése és elkönyvelése idéznek elő, teljesen meg fognak szünni. A vármegyék biztos alapokra fektetett számításokat tehetnek, mert tudni fogják, mi a valóságosan befolyó kivetési összeg. S mi a folyó szükséglet s így mi a fedezendő szükséglet.

Kivánatos volna, ha a jegyzők és községi előljárók az állami adók kezelésétől egyáltalán felmenthetők volnának, ez azonban csak pénzügyi törvényeink teljes reformálásával volna elérhető, a mi ez idő szerint gyorsan nem vihető keresztül. De még az esetben is, ha a községi előljárók felmentetnének az állami adók előírása, beszédése és könyvelésétől, az adókivételnél való részvételük nem volna mellőzhető, sőt ez iránybani hatáskörük az adófizetők szélesebb körű bevonásával még tágítandó is lenne, mert az illető adófizetők és előljáróság sokkal tájékozottabbak az adóképesség elbírálásánál, mint bármely távol álló, habár szakértő egyén. Az adózóknak és előljáróknak az adókivételnél való nagyobb foku közreműködése, főképp a kereseti és tőkeamat adókat tartva szem előtt, azt eredményezné, hogy megszűnnék a sok panasz és igazságtalanság s lehetetlenné tétetnék az adófizetés kötelessége alóli kibuvás.

Az 1889. VI. tc. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 25. §-a szerint a második és harmadik korosztályhoz tartozókról külön összeírású lajstrom nem készíthető, hanem csak az első, illetőleg a második korosztálybeli összeírás igazítandó ki. A népfelkelésről alkotott 1886. XX. tc. végrehajtása tárgyában 1886. évi február hó 2-án 762. sz. alatt kiadott utasítás 26. §-a értelmében a népfelkelésre kötelezett, de korosztályba még nem tartozó ifjak épen úgy irandók össze, mint az első korosztálybeliek. Az első korosztálybeliek összeírása pedig ahelyett, hogy a népfelkelési összeírás kiegészítésével lenne foganatosítható, egészen újból szerkesztendő meg, ami kétszeres munkát igényel, mert az első korosztályban ugyanazon egyének

lesznek összeírva, akik, mint népfelkelők kötelezettek, az előző évben már összeírattak. Javasolom, hogy az első korosztály új összeírása mellőztessék, hanem e célra az előző évi népfelkelési összeírás igazíttassék ki, úgy, mint a második és harmadik korosztály összeírásánál az első, illetve második korosztály összeírása kiigazíttatik. A községeknél és a főszolgabíráknál ez is munkamegtakarítást fog eredményezni.

A védtörvényi utasítás 25. §-ának 9. és 10. pontja szerint a teljesen ismeretlenek puhatolandók és ezen puhatolásokról jegyzőkönyvek veendő fel. A puhatolás ismétlendő mind a három korosztályon keresztül, s évről-évre mindannyiszor jegyzőkönyv veendő fel. Amennyiben ez célra nem vezet, valamint célra nem vezet az ismeretlen tartózkodású és távollevő hadkötelesek jegyzőkönyvi nyomozata sem, mert a jegyzőkönyvelés csak arra szolgál, hogy a jegyzőknek és a katonauyveket intéző községi előljáróknak idejét rabolja. Javasolom, hogy a puhatolások alkalmával jegyzőkönyvek felvétele ne kívántassék, hanem ehelyett a teljesen ismeretlenek névsora a vármegyei hivatalos lapban, mely a szomszédos törvényhatóságoknak is megküldetnék, oly figyelmeztetéssel tétessék közzé, hogy az, aki a névsorban felsorolt hadkötelesek hollétérol tudomással bír, az illetékes hatóságot értesítse. Ez bizonyosan több eredményt fog vezetni, mint a hivatalos helyiségben felvett nemleges jegyzőkönyv.

Az 1874. évi október hó 2-án 17351. sz. alatt kelt földmivvelésügyi, az 1887. évi 30104. sz. alatt kiadott pénzügyministeri rendelet és az 1888. évi VII. tc. végrehajtása tárgyában kiadott 40000. számú utasítás szerint a marhalevelek a községek részére a törvényhatóságok közvetítésével lesznek kiadva, a 40000. számú utasítás 13. §-ának rendelkezése szerint pedig az úrlapok, mielőtt a törvényhatóság által kiadátának, pecséttel, folyószámmal és évszámmal látandók el. A kiadott úrlapok kezelését a levéltári vagy számvevőségi személyzetre bizzák. Az úrlapok számozásához egy vagy két számozó gép szükséges, melyeknek értéke 100—100 korona. Vármegyékben két ilyen gép van alkalmazva, melyeknek ára tehát 200 korona, azonfelül minden évben új évszámmal látandók el, ami postaköltséggel 11 korona 32 fillérbe jön. Elfogy nálunk 180—200,000 úrlap, melyeknek számmal és pecséttel való ellátásához legalább 300 óra szükségeltetik, ami 60 hivatalos napot tesz ki. Az átszámolásra, a megrendelések iktatására, a megrendelés szétosztására, csomagolására, a szállító levelek kiállítására, postakönyvbe való vezetésére és a számadás készítésére 451 községnél még kétszer annyi idő fordítandó, s így egy munkaerő fél éven keresztül egyebet sem tesz, mint a marhalevelekkel foglalkozik. A kezeléssel megbízott, az adóhivatalnál a községi előljáróság által tett befizetés nyugtáját átveszi, s annak ellenében szolgáltatja ki az úrlapokat. Erről számadást vezet ép úgy, mint az adóhivatal. A községi előljáró elmegy vagy elküld az adóhivatalhoz, s aztán a vármegyéhez. Ez mind felesleges idővesztegetés és munkaszaporítás.

Javasolom, hogy a marhalevelek úrlapjainak kezelésétől a törvényhatóságok mentessenek fel. Kezelje azt az adóhivatal és pedig akként, hogy az úrlapokat a községi előljáróságnak készpénzért szolgáltatassa ki. A községi előljárók a marhalevelek iktatókönyvébe vezessék be az átvett úrlapok kezdő és utolsó számát. Hogy pedig a számozással járó munka az adóhivatali személyzetet ne terhelje, a marhalevél úrlapok százezer számig terjedő és a bankje-

gyekéhez hasonló sorozati jegyekkel legyenek ellátva, még pedig, miután számításom szerint az országban 8—10 millió úrlapra van szükség, az $a-b-c$ nagy és kis betűnek összetételei szerint legyenek a kiállítás alkalmával sorozva, számozva és nyomtatva. A községi előljárók a marhalevél iktatói számát legyenek kötelesek a kiállításakor az úrlapra rávezetni, ami által az ellenőrzés hatályosabbá fog tétetni. Így az egész országban körülbelől 50 alkalmazott munkáját takaríthatjuk meg.

Az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetén való segélyezéséről rendelkező 1891. XIV. tc. 14. és 15. §-a akként lenne módosítandó, hogy az ezen törvény szerint elintézendő ügyek a kihágási hatóságok hatáskörébe utasíttatnának, az illetékesség pedig s a felügyelet akként volna szabályozandó, hogy az egyik I. foku hatóság a másik I. foku hatóság területén lakó iparos ellen eljárni jogosított ne legyen, sőt a másik hatóság területén levő pénztár ellenőrzését teljesíteni se legyen kötelezett. Ezzel kapcsolatosan javasolom azt is, hogy minden iparhatóság területén külön-külön betegsegélyező pénztár szerveztessék.

Az idézett törvény azon rendelkezése, hogy a betegsegélyező pénztárak feletti felügyeletet és eljárást a körébe tartozó összes érdekeltet illetőleg, tekintet nélkül a közigazgatási hatóságok működési területére, a pénztár székhelyén levő iparhatóságra bizza, az intézkedések végrehajtásánál számtalan összeütközésre, levelezésekre, félreértésekre és felesleges kiadásokra ad alkalmat. Sőt az ügymenetet is hátráltatja, mert a hatóság természetesen nem szivesen veszi még társhatóságától sem, ha ez működési körében intézkedési jogot nyer, s ennek az az eredménye, hogy nem lesz olyan mértékben segélyére, aminőben a cél elérése azt megkíváná. Másrészt az érdekeltre is terhes, hogy amint a törvény 78. §-ának b) pontja rendel, a pénztár székhelyén levő hatóság előtt kötelesek ügyeik intézése végett megjelenni.

A betegsegélyezési kerületeket a közigazgatási beosztásnak megfelelőleg kellene szervezni, mert ezt kívánja az iparosok anyagi érdeke, ezt a nemes cél sikerének biztosítása. de ezt kívánja az illetékességből eredő intézési nehézség és a munkamegtakarítás is. A kerületi betegsegélyező pénztárak számát a terület és székhely megállapítása tárgyában 1892. évi január 29-én 2342. sz. alatt kiadott kereskedelemügyi ministeri rendelet módosítása mellett, megszorítandónak javasolom.

Az 1896. évi XXXIII. tc. végrehajtása tárgyában 1899. évi 130000. szám alatt a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kiadott utasítás 166—173 §-ai szerint vezetendő iktató, mutató, kézbesítő és postakönyvek, nemkülönben a 215. §. értelmében a panaszokra, feljelentésekre és magán indítványokra vonatkozó jegyzőkönyvek a községi előljárók által is vezetendők. A nagyméltóságú belügyministerium 1900. évi július hó 31-én 76885. számú rendeletével megengedi ugyan, hogy azon községekre nézve, a hol a községi előljárók erre nem képesek, a körhöz tartozó összes községekr nézve ezeket a körjegyző teljesítse. A községi előljáróságokra ez ismét egy oly megterhelést ról, a melynek kevés gyakorlati haszna van. A nyomozás eredményes csak úgy lehet, ha az sürgősen, de mégis oly egyén által foganatosíttatik, a kinek a jogszolgáltatás terén már jártassága és megfelelő jogi előtanulmánya van. Egy helytelenül, vagy minden jogtudás nélkül bevezetett nyomozás alapján a büntetendő

cselekmény felderíthető a legügyesebb vizsgáló bíró által sem lesz.

Javasolom, hogy a községek ezen jog gyakorlásától, illetőleg ezen reájok ruházott feladattól mentessenek fel s legfeljebb oda terjedjen köteleességek, hogy a panaszok, feljelentések vagy magán indítványokról a főszolgabíróhoz sürgős jelentést legyenek kötelesek tenni. Oly büntetendő esetekben pedig, a melyekben az eljárás csak magán panaszra indítható meg, utasítsák a feleket a főszolgabíróhoz. Annak a félnek egészen mindegy, akár a körjegyzőhöz megy panaszra, — kivéve a körjegyző székhelyén lakókat, — akár a főszolgabíróhoz. A bíró pedig éppen úgy bejelentheti az esetet a főszolgabírónak, mint a körjegyzőnek.

Ezzel az iktató, mutató, kézbesítő, postakönyvek vezetésének, a jegyzőkönyvvezetésnek munkája elmaradna, ami bizonyosan munka megtakarítást idézne elő, s azon büntünynek, a melyben a községek teljesítik az eljárást, nem lenne elrontva az előnyomzata sem.

Az 1883. évi XLIV. tc. 52. §-a értelmében a járási főszolgabírák vagy helyetteseik, azon járásaikban lakó adózók összes tartozásait kötelesek beszédni, a kik a törvény 42. §-a értelmében adójukat közvetlenül az adópénztárba fizetik.

A főszolgabírák — tul lévén terhelve különben is munkával, de meg állásukkal össze sem egyeztethető, hogy adókat hajtsanak, foglaljanak, árvereltesse, — rendszerint akként segítettek magukon, hogy e célra egy alkalmas egyént fogadtak fel, a kinek az adóbehajtás címén felszámítható nap és fuvardíjakat átengedték. A mint azonban a pénzügyigazgatók észrevették, hogy a főszolgabírák ekként járnak el: először is számláikat levonásokkal érvényesítették s aztán oly intézkedéseket tettek a kiszállások korlátozására, hogy a főszolgabírók azon csekély összegért a mi a közvetlen adóbeszedési eljárás címén nekik jutott, helyetteseket, vagy legalább is megbízható egyéneket nem tudtak szerezni. Kénytelenek voltak vagy maguk eljárni, vagy a hozzájuk beosztott szolgabírákat kiküldeni. Mindkét esetben ez csak a közigazgatás hátrányára van; mert egy hivatali személy a közigazgatási teendőkől el lesz vonva.

Javasolom, hogy a főszolgabírák a közvetlen adófizetők adójának behajtási kötelezettségétől feloldassanak s a közvetlen adókat, addig is, míg az összes állami adók beszedése a pénzügyigazgatóság, illetőleg járási adóhivatalokra ruházható lesz, a minek a közigazgatás újjászervezésénél elmaradnia nem is lehet, — ezen teendők az állami adóvégrehajtókra bízasanak. A főszolgabírák munkája ezzel is kevesbedni fog és az államkincstárnak is, ha állandó végrehajtókat alkalmaz, kevesebb kiadásába fog kerülni.

Az 1888. évi VII. tc. 72. §-a értelmében alkotott szabályrendeletünk szerint, az ebeket, a megadóztatás céljából a községi előljárók írják össze, még pedig két példányban. Az egyik példány a községi előljáróhoz — használatul a számvevő által — visszaküldetik. A számvevő által az ebadó községenkénti kivetési lajstromának vezetése felesleges; mert ellenőrzést nem ad s a behajtást nem ellenőrzi.

Javasolom, hogy az ebadó összeírás egy példányban készíttessék s az a járási számvevőnek bemutattatván, általa az előírás revidáltassék, záradékoltassék s a községenkénti eredmény főösszege az alispánhoz két példányban terjesztessék be. Az egyik példány csápán felülbírálás és az esetleges feltűnő visszaesés figyelemmel való kísérése végett a számvevő-

ségnek, a másik példány pénztári szaknaplóba való előírás végett a pénztárnak adassék ki. A pénztár a lerováásokat szaknaplójába úgy is bevezeti s így a számvevői nyilvántartás felesleges. A számvevőségnek kiadott példány általa átnézettvén, — a nyilvántartás vezetése végett a járási számvevőnek visszaadandó.

A kisebb polgári peres ügyekbeni eljárásról alkotott 1877. évi XXII. tc. 4. §-a a községi bíráskodást, nagyközségekben a bíróra, a tanács egy tagjával és a jegyző vagy helyettesével, kisközségekben a bíróra az előljáróság két tagjával, bizta.

A törvény ezen intézkedését megváltoztatni, a községi bíróságot nagy- és kis-ségekre nézve megszüntetni s a kir. járásbíróságok vagy kör békebírák illetékességébe utalni javasolom.

Ha a kir. járásbíróságoknál, az oda felebezett községi bírósági ügyeket átvizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy a kis- és nagyközségek által intézett ügyek 90% a felebezés alá kerül; ezeknek pedig legalább 50—60%-a oly szabály- és törvényellenesen van tárgyalva, hogy a kir. járásbíróság az egész eljárást újból kénytelen foganatosítani. Az eredmény tehát az, hogy sem a panaszos, sem a panaszlottra azáltal, hogy helyben kapnak bírót, mi előny sem származik, mert kénytelenek a kir. járásbíróság időzésére ott is megjelenni s így kétszeres idővesztéséget szenvednek.

A nagyközségben kell, hogy minden héten legalább két nap legyen a községi bírósági tárgyalások megtartására kitűzve, ez egy évben 104 napi munkavesztés. A körjegyző kell, hogy minden községében a községi bírósági ügyek intézése végett kéthetenként egyszer megjelenjen, ez egy községre 27 nap; három községből álló körjegyzőségbe 81 nap; 6 községből álló körjegyzőségbe, aminő pedig legtöbb van, 162 nap. Vármegyénkben, ahol 22 nagyközség és 429 kisközség van, a munkanapvesztés 10783 napot tesz ki, a mi 36 embernek egész évi munkáját adja ki.

A kör békebírák intézményével a község lakosainak meg volna adva azon kényelem is, hogy nem lennének kénytelenek a nagykiterjedésű járásbírósági kerületekből a székhelyre utazni. Miután pedig a békebíró csak jogvégezett egyén lehet, az eljárás szabatosabb, az ítélkezés a jogszolgáltatás kívánalmainak megfelelőbb lehetne, mint most a községi bírói eljárás.

Az 1879. évi XXXI. tc. Erdőtörvény 118. §. Kis- és nagyközségekben a panaszlónak megengedi, hogy 10 frtot meg nem haladó lopások, vagy ezen összeget felül nem haladó kártételek eseteiben panaszát a község bírája előtt is megteheti.

A törvény ezen intézkedése hatályon kívül volna helyezendő s az erdei lopások és kártételek elbírálására azon esetben is, amikor az 10 frtot meg nem haladó, kis- és nagyközségeknek nézve a főszolgabíró illetékessége volna megállapítandó.

Számtalan esetben előfordult, hogy panaszló panaszával a községi bírósághoz fordult, ott az ügy letárgyaltatott s az ítélet meg lett hozva. Miután azonban az ítélet panaszló kívánságának nem volt megfelelő, — dacára a törvény ugyanezen szakaszának harmadik bekezdésében előirt intézkedésnek, melyről azonban a népnek kevés tudomása van, — elmegy a főszolgabíróhoz és ott újból megteszi panaszát. Igaz, hogy legtöbb esetben panaszlót nem vezet rossz hiszeműség, csak vélt igazát keresi a midőn a főszolgabírónál, mint magasabb fórumnál újból panaszkodik, sőt megesik az is, hogy kiderül, miszerint ezen ügyet a bírónál már panasolta s a főszolgabíró elutasítja, de sok-

szor megtörténik, hogy a főszolgabíró újból letárgyalja az ügyet s csak akkor derül ki, vagy sokszor ki sem derül az ismételt bírói eljárás. Szóval ezen kettős illetékeség a hatóságnak sok felesleges munkát ad, a közönségnek pedig mi kényelmet sem nyújt.

A közutakról alkotott 1890. évi I. tc. 20. §-a a törvényhatósági utak közigazgatását az alispán hatáskörébe utalja. A törvény ezen intézkedését megváltoztatni és a törvényhatósági utak közigazgatását I. fokban nagy- és kisközségekben a főszolgabírókra, rendezett tanácsu városban a polgármesterre javasolom ruházni. A községi közlekedési (vicinális) közutak, a községi (közűlő) utak közigazgatását a főszolgabírók felügyelete és végrehajtási közreműködésével az úti-bizottságokra javasolom ruházni.

Az 1890. évi I. tc. törvény életbeléptetése előtt a törvényhatósági utak gondozása a főszolgabírák és polgármester gondozása alá tartoztak. Ezen intézkedés helyes is volt, mert a főszolgabírók járásaikban mozgván figyelemmel kísérelhették az utak állapotát; azonnali intézkedéssel a közlekedési akadályokat elháríthatták, a fentartási szükségleteket személyes tapasztalataik alapján közölhették az alispánnal. Ma a törvényhatósági utak közigazgatása az alispán hatáskörébe utaltatván, fizikai lehetetlenség, hogy azt személyesen, vagy az állam-építészeti hivatal által is úgy ellenőrizhesse, mint a főszolgabírák. Az alispán és szaközegei legjobb esetben kétszer utazzák be az útvonalakat; ez pedig nem elegendő arra, hogy azok fentartásának szükségletéről alapos meggyőződést szerezhessen. Az egész törvény és végrehajtási utasításai átdolgozandók volnának.

A természetbeni munka mellőzendő volna, mert a tapasztalat igazolta, hogy a törvény ezen intézkedése nem eredményezi azt a célt, a mit eirnt óhajtottak; t. i. a szegényebb nép utmunka kötelezettségének könnyebb lerovását. A nép ígás és kézi napszám keresete általában nagyobb, mint az az összeg, a melyet utadó címén fizetni köteles. A nép sokkal jobban jár, ha azt a munkát, a melyet kötelezettsége lerovással teljesít az utépités, köfuvározás és aprózásnál, mint napszamos bérért teljesít. Az utfentartásra is előnyösebb a pénzért való — mint a mint a nép hiszi — az ingyen teljesített munka. Mindezek folytán azt javasolom, hogy az utadó mindenki által — állami adójának arányában — készpénzben fizetessék. A szolgabírák és államépítészeti hivatalnak pedig legyen arra gondjuk, hogy a nép az utépitési és fentartási munkánál fuvar és kézi napszámhoz jusson.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszter a törvényhatósági utadó kivétele, befizetése, szóval miként leendő kezelése iránt 1890. évben 21802. szám alatt kiadott C) alatti rendeletének 1—6. §-a szerint az összeírás a községek két példányban kötelesek az alispánhoz betherjesztetni, a melynek egyik példány az alispánnál visszatartandó. Az utadó előírás községenkénti nyilvántartása a számvevőség és pénztár által vezetendő.

Az összeírásnak két példányban szerkesztése felesleges idő vesztegetés; mert az egyénekenkénti összeírás a behajtást teljesítő és a befizetésnek egyénekenkénti elkönyvelésére hivatott községi előljáróságnak van szüksége. Az állami adóknál sem lesz az összeírás csak egy példányban szerkesztve.

Javasolom, hogy az utadó összeírás csak egy példányban terjesztessék az alispánhoz és az a felülvizsgálat teljesítése s vett használat után a községhez záradékolva küldessék vissza.

Az 1886. évi XXII. tc. 81. §. g) pontja azt mondja, hogy a közrendőrséget a község kezeli. Ez a rendezett tanácsú városokra nézve helyes intézkedés, mert a rendezett tanácsú városok a kihágási ügyekben első fokú hatóságot is képeznek és mert anyagi erejük a rendőrség szervezését megengedi. A nagy- és kisközségekre nézve azonban illuzórius, mert sem anyagi erejük nincsen rendőrségi közeget tartani, sem pedig az előjárásnak nincsen meg a szellemi képesítettsége a közrendőri teendők ellátására. Számtalan panasz merült fel az országban, a melyeket a községi előjárónak a közrendészet hiányos, önhatalmu vagy tudatlan intézkedései szültek.

Különben is a kis- és nagyközségek rendőri eljárás jogköre tulajdonképpen nem egyéb, mint ellenőrizni a rendőrhatalom intézkedéseit; mert már arra, hogy a rendőri kihágásokat törvény szerint intézzék, a kis és nagyközségek nyolctized részében, az irástudatlan bírák szellemi képzettsége uem elegendő.

Addig is, míg a rendőrség gyökéresen átalakítottatnék és államilag szervezletnék, javasolom, hogy a nagy- és kisközségekben a közrendészet, t. i. az ellenőrzés és az első fokú hatóságnak teendő jelentés kötelezettsége a m. kir. csendőrségre ruháztassék. A mi különben ma is gyakorlatba van véve, mert a csendőrség, ha a községben megjelent, a bírót kérdezi ki a történetéről és hírekről s azután teszi meg a jelentést, vagy indítja meg a rendőri eljárást.

Azon intézkedést szükségessé teszi még az is, hogy főleg a kisközségek bírái a rendőri ellenes eseteket a főszolgabírák előtt — nehogy a lakosság előtt vádaskodóknak látszassanak — rendszerint elhallgattják, sőt még a csavargókat, kóbor cigányokat sem merik a községből kiutasítani, mert attól tartanak, hogy felgyújtják, vagy leütik őket.

A nagyméltóságú belügyminisztérium által 1890. évi július hó 28. án 2608. sz. alatt kiadott rendelet szerint, a mely a kihágási ügyek felelősségét módosítja, azon ügyekben, a melyekben a büntetés mérve 2 frtot meg nem halad, első fokban hozott ítéleteket nem lehet megfellebbezni. Ezen intézkedés akként lenne megváltoztatható, hogy az I. fokban csupán 5 koronáig, másodfokban 10 koronáig, vagy 2 napi elzárásra büntetett panaszolt felelősségi joggal ne bírjon. Mert különösen azok, a kik a zárórák be nem tartása, a záróra utáni el nem távozás, a nyilvános táncvigalom és előadásra kiadott engedély, a rendfentartására kiadott rendőri intézkedések megszegése, a kiskornak által a vasuti közlekedés biztonságát veszélyeztető cselekmények, a községek közlekedésében hatósági tilalom dacára lövöldözés, a lőfegyvernek járatlan egyén gondjaira való bízása, az utcák közlekedésének — hatósági engedély nélkül — áruk és anyagok kirakásával megakadályozása, a figyelmeztető jelek eltávolítása, ki nem tétel, elrendelt időbeni el nem távoztatása, állati hullának elszállítás, vagy a hatóság értesítésének elmulasztása; a súly, hossz és úrmértékek szabályának be nem tartása; a hus és kenyérművek árszabályának ki nem függesztése; az áruknak hiányosan való kiszolgáltatása; a megállapított árszabályok megszegése; a tűzrendőri szabályok megszegése által követnek el kihágást, magasabb büntetéssel rendszerint nem lesznek sújtva; már pedig ezen elősorolt kihágások tulajdonképpen rendőri és nem büntelmi kihágásokat képezvén, a megtorló büntetés — a közrend érdekében — azonnal végrehajtandó volna.

A mi a másodfokban, sőt a harmad fokban is tetemes munka megtakarítást eredményezne.

Vármegyénkben a múlt évben 413 ügy került másodfokú elbírálás alá. Ezen számnak csak $\frac{1}{5}$ -e volt olyan, amely az elősorolt kihágási ügyek közé nem tartozott. Tehét már a másodfokban 250 számmal lett volna kezelebb kihágási ügy elintézendő.

Az 1876. évi XIII. tc. végrehajtása első fokban vármegyékben egyedül a főszolgabíró vagy helyettese, rendezett tanácsú városokban a polgármester vagy helyettese volna egyedül bizandó s a törvény 121. §-ának azon engedménye, hogy a törvény egyes, tüzetesen meghatározott részei szabályrendelet által a községi előjárásokra ruházhatók, hatályon kívüli helyezendő. A kihágás és a törvény általános rendelkezésének végrehajtása a főszolgabíró, illetőleg a polgármester hatáskörébe tartozik; az ügyek egységes kezelése, de meg a cselédügynek a közönség és maguknak a cselédeknek érdeke szerinti intézése is azt kívánja, hogy a községi előjárók, akik kellő előkészültség és megfelelő függetlenség hiánya miatt ily fontos ügykör ellátására nem képesek, a törvény bármely szakaszának intézésére se legyenek felhatalmazhatók. A fórumok egységes szervezése pedig megkívánja, hogy egy törvény egészben ugyanazon hatósági fokozatok hatáskörébe tartozzék.

Másodfokban vármegyénkben és Budapest székesfővárosban a közigazgatási bizottság, városokban a tanács illetékességébe és harmadfokban — miután a cselédügy nem tartozik a rendészet, hanem a gazdaság körébe — a földmivélsügyi minisztérium hatáskörébe volna utalandó.

Az 1876. évi XIV. tc. intézkedései szerint a közegészségi ügyekben vármegyékben elsőfokban a főszolgabíró, polgármester és egyes esetekben az alispán, másodfokban az alispán és közigazgatási bizottság és harmadfokban a közigazgatási bíróság és belügyi miniszter jár el.

A hatósági fokozatokat itt akként javasolom megállapítani, hogy vármegyékben elsőfokban a főszolgabíró, polgármester, másodfokban a törvényhatóság vagy közigazgatási bizottság és harmadfokban — ha a két elsőfokú határozat nem egybehangzó — a belügyminiszter legyen illetékes.

A főszolgabíró, a polgármester elsőfokú közigazgatási hatóság — a járásorvosban és városi orvosban szakértő közeggel rendelkezvén — hatékonyan elláthatja ezen ügykör. Mindenesetre azonban a község, a főszolgabíró és alispán jelenlegi hatásköre újból lenne megállapítandó; mert az idézett törvény 157. §-a több oly intézkedési jogot ruház az alispánra, amely az ügy sürgősségénél fogva azonnali és helyszíni intézkedést igényel, amelyet az alispán az idő és térbeli távolság folytán nem foganatosíthat oly sikerrel, mint a főszolgabíró. Így például: a tanodák bezáratása, a törvényhatóság területén levő egészségügyi jótékony köz- és magánintézetek feletti felügyelet a főszolgabíró, polgármester hatáskörébe lenne sorolandó.

A törvény 1. §-a azt mondja, hogy a közegészségügy vezetése az állami igazgatás köréhez tartozik; mégis a 158. §-s szerint a közigazgatási bizottság másodfokú határozatai csak az ott meghatározott esetekben kerülnek a minisztérium elé. Ha a közegészségügy vezetése az állam igazgatási köréhez tartozik, akkor az egészségügyi ügyeknek harmadfokú intézése okvetlenül a belügyi minisztérium hatáskörébe kell, hogy tartozzék; de csak azon kihágási ese-

tekben, a melyekben a két határozat nem egybehangzó.

Az 1888. évi XIX. tc. s az 1888. évi április hó 14-én 23053. szám alatt kiadott pénzügyministeri rendelet alapján a halászejgyeket a törvényhatóság kezeli s a főszolgabírák és polgármester a halászejgyel ellátott egyének névsorát az eladott halászejgyek árával az alispánhoz s az alispán az adóhivatalhoz köteles havonként beterjeszteni.

Amennyiben ezen elszámolás, nyilván tartás és jelentés ügy a főszolgabírák és polgármesterre, valamint az alispánra, főszámvevőre felesleges munkát ró, s az elszámolást komplikálja. Javasolom, hogy a halászejgyek épen úgy, mint a vadászejgyek, a kir. adóhivatalok által kezeltessenek s a főszolgabíró és polgármester csupán az adóhivatal által kezelt nyilván tartás vezetésére és a halászejgyet kérő bejelentés láttamozására köteleztessék. A jegygyel ellátottak névsorát a pénzügyi hatóság — épen úgy, mint a vadászejgyet váltottakat — negyedévenként közölje az elsőfokú hatóságokkal, akik azt a csendőrségnek kiadják.

Az 1886. évi XXII. tc. 106. §-a szerint azon fegyelmi ügyek, a melyekben büntetendő cselekmények merülnek fel, de a melyekben a fennforgó vétségek a hivatalból elbocsátást tiltán fegyelmi szempontból nem indoklják: az iratok azonnal az illető büntető bírósághoz teendő át. Ennek a következménye az, hogy az ily fegyelmi ügyek éveken át eltartanak; az illető község vagy községek kénytelenek a felfüggesztett előjáró fizetésének legalább $\frac{1}{3}$ részét és lakbérét fizetni s a helyettes ellátását is fedezni, a mi kétszeres megterhelést idéz elő. Javasolom, hogy azon fegyelmi ügyek is, a melyekben büntetendő cselekmények merülnek fel, a fegyelmi hatóság által folytatandók és tekintet nélkül a bünvádi eljárás folyamatára, sürgősen befejezendők.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt és az 1879. évi XL. tc.-ben és az 1880. évi XXXVII. tc. 4. és 41. §-aiban felsorolt kihágási ügyekben való eljárást az 1880. évi augusztus hó 17-én 28547 szám alatt kiadott belügyminiszteri körrendelet meghatározta és a később alkotott törvényeinkben kihágásoknak minősített cselekmények vagy mulasztásokban való eljárás is legtöbb esetben az idézett szabályrendelet szerint foganatosítottatik. Államkormányzati és önkormányzati közigazgatásunkban azonban a kisajátítási, kisebb polgári peres, vízjogi, iparügyi, utrendészeti, mezőgazdasági és rendészeti ügyeinket kivéve, amelyekben az eljárás, ha nem is egyöntetűleg, de mégis szabályozva van, — végrehajtási szabályok nincsenek. Felesleges indokolni, hogy általános közigazgatás végrehajtási eljárás nélkül a jogvédelmet igénylők, sőt még a megtorlásban részesülők is mennyi anyagi károsodásnak vannak kitéve, az egyes ügyek ellátása milyen különböző módokon történik és a fiatalabb és így kevés tapasztalattal rendelkező tisztviselők mennyi felesleges munkát végeznek? Hiszen felsőbb hatóságaink a fellebbezés vagy panasz folytán eléjük került ügyekből, a nagy közönség pedig a mindennapi életben tapasztalhatják.

Közigazgatási ügyeinknek végrehajtását, aszerint, amint azok kihágásokra vagy a közigazgatás egyéb ügyeire vonatkoznak, egységesen, de külön-külön javasolom szabályozni.

TANÜGY.

A Zemplén-vármegyei Tanító-Egyesület hivatalos rovata

— Rovatvezető: Molnár Gyula. —

Kéziratok rovatvezetőhöz Sátoralja-Ujhelybe küldendők.

A költői művek tárgyalásával kapcsolatban a nemzet legkiválóbb írói közül kiket ismertessünk meg a népiskola növendékeivel és mi módon?

I.

Egy nemzet irodalmi termékeivel, ezek létrehozóival, kiválóbb íróinak életviszonyaival népoktatás és nevelés szempontjából foglalkozni hálás feladat; magyar költők műveiről és ezek megteremtőiről írni, kétszeresen az.

A szakbeli filozófus, a ki a katedrán ülve, vagy az íróasztal mellett a különböző életproblema-ridgek elemzésével foglalkozik s csak záradékkul bocsátja ki a vizsgálatait, talán kjesnylással fogadja az e fajta állításokat.

A mai kor önző szellemű gyermeke a rideg materialis irányzatnak a hatása alatt megépen naivnak tekintheti állításomat; de nekünk paedagogusoknak, kiket már hivatásunk is ideális individumokká destinált, kiknek feladata kutatni az arany-középutat, melyen haladva jóra való nemzedéket neveljünk a társadalomnak, semmi esetre sem szabad tennünk azt.

Hiszen mindannyian tisztában vagyunk azzal, hogy egy nemzet életében mily fontosak a költői művek. Ezek képezik közös szellemi kincseinket, melyek üdülést szereznek lelkünknek; ezek segítik elő s teremtik meg a művelődést, élelkitik a képzelmet, szélesítik a gondolkodást; ezek vannak befolyással józlel-sünkre; felkeltik és ápolják a vallásos érzést s a mit legelőször kellett volna megemlítenem: fejlesztik és ápolják bennünk a polgári erények legszebbik gyöngyét, a hazaszeretetet. Ezek irányítják gondolkodásunkat, szélesítik szóbősé-günket s lehetővé teszik, hogy gondolatainkat ne csak értelmesen, de folyékonyan és szépen is kitudjuk fejezni. Egyszóval mintegy észre-vétlenül átalakítják az egyént.

Magnak az írók pedig, mint megannyi történelmi alakok, kik mindenkor oroszlanrészt követeltek maguknak nemzetük eseményeinek kialakulásában, elő példaként állíthatók a haza reményei elé arra nézve: mint kell a hont önzetlenül szeretni, élni s ha kell, meg is halni érte.

Régi művelt nemzetek is átlátták ezt s mindenkor nagy súlyt fektettek arra, hogy az ifjuság saját nemzeti irodalmával s ennek létrehozóival megismerkedjék.

A görög világban például Homeros műveinek hiányos tudása oly kötelességmulasztás számba ment, melyért az ifjut mindenkinek joga volt megfenyíteni, ha e mulasztás kiderült róla; s mint a milyen napjainkban a hadkötelezettség, oly állampolgári köteletzettség tekintette a görög ifju azt, hogy Aeschylus történelmi drámaiban az ifjusági karban szolgáljon egy ideig.

Írókat pedig mythoszi legendákkal vették körül, hogy annál inkább megkedveltessék az ifjusággal s mintegy követendő példaképek legyenek az ifjak elé állíthatók.

Elvitázhatatlan tény s nem is pazarol arra szót senki, hogy a régi legendás élet elmúlt, a viszonyok többől megváltoztak... De vajjon — kérdem — feltételezhető-e az életviszonyok oly átalakulása, az ifjuság teljesen fel legyen mentve a haza, ennek nagyjainak ismerése, kegyeletben tartása alul? Lehet-e oly életet elképzelni, melyben árva és kopár, érzéketlen és sivár minden, melyben egy csalét, egy árva bokor se legyen, melynek árnyékában aranyos pillangók csillagnának, madarak danája zengene? Ne legyen egyetlen oáz, egyetlen liget, melynek árnyatadó enyhéből a költészet forrásának édes cseppei buzognának fel?...

Ha lehet ilyen életviszony, ha elképzelhető ilyen sivár élet, akkor az Isten távoztassa el azt minden országáról s főképpen távoztassa el azt a mi közös édes anyánktól, oly sokat szenvedett drága magyar hazánkról... Mert a hol e szent kötelek szakadnak el, ott a nemzet morális létezésének központra tartó ereje válik semmivé, ott az egész erkölcsi rend úgy zökken ki pályájából, mint az a bolygó-csillag, mely kiesve pályaköréből széthull porrá zuzottan a nagy mindenségben s testvértelenné válva a csillagrendszer testei között, arra van szánva, hogy a sötétségben veszzen.

A kor maga lehet száraz, materialis, de ez épen nem azt jelenti, hogy ezt a materializmust kizárólagos uralkodó iránynyá kell tenni.

Iftene Gyula,

áll. isk. igazgató.

(Folyt. köv.)

CSARNOK.

Ha....

Ha az ég ezer csillaga
Büvös éjjel leszállana...
Minden fénye föl nem érne
Egy sugárral a szemedbe'.

Ha valami csodás jelre
Minden virág egybegyűlne.
Szin. báj, pompa együtt lenne...
Mosolyoddal föl nem érne.

Ha az égbolt megnyílana
S lehallana égi kara
Angyaloknak. Oh érne-e
Annyit, mint szád egy igéje.

Ha titokzatos reggelen
Elpirul a menny keleten:
Biborszínű fénye, lángja
A te areod ragyogása

De csak volt... nincs... Elted fája
Pusztá... Lehullt éke, bája.
Korágyadon, megsulytolva
Sóhajtozol, porba ontva.

Nagy Isten! ki így veszed el
Mit alkotál jobb kezeddél
Kérlek szépen tégy még többet
Döntsd romba a természetet

Eget földet elsüllyesztél...
Ennél többet úgy sem tennél,
Mert e letört halvány virág
Nekem több volt, mint a... világ.

(K. Azar)

Péter Mihály.

Közgazdaság.

Gazdasági előadások A zemplén-vármegyei gazdasági egyesület megbízásából a f. hóban Abonyi Károly gazd. szaktanár

5-én d. u. 5-6-ig O.-Liszván,
7-én " " O.-Liszván,
11-én " 4-5-ig E.-Bényén.
14-én " " Takta-Szadán,
16-án " " Takta-Harkányban

tart gazdasági előadást, Fedák István e. titkár pedig

11-én d. u. 5-6-ig Tolesván,
20-án " 4-5-ig Tarczalon,
21-én " 4-5-ig Tokajban,
23-án " 2-4-ig Trauczonfalván,
25-én " 4-6-ig Tisza-Luczón

tart előadásokat. Az előadások tárgyai a gazdasági cseléd- és segélypénztárról alkotott törvény ismertetése és azon hiányok szanalása, melyek a község, vagy vidék gazdálkodási körében tapasztalhatók.

Városi és községi ügyek.

Honvédtiszti étkező. A Sátoralja-Ujhelyben állomásozó honvéd parancsnokság folyamodott a polgármesterhez egy tiszti étkező felépítése iránt. — Polgármesterünk a dohánygyárral szemben lévő, a régi izraelita temető mellett fekvő területet jelölte ki e célra. Ez az építkezés nem fog újabb terhet róni a városra mert a megajánlott évi bérösszeg a befektetés kamatját behozza.

*** Utcaaszabályozás.** A vármegyei törvényhatósága a fővárosi lakás újból leendő építését rendelvén el, a polgármester ezzel kapcsolatban a Beresényi-utca rendezését látta szükségesnek, mire nézve a bizottsági bejárást már megtartotta.

*** Vadászati jog bérbeadása.** Ujhely város vadászterületének bérbeadása ügyében a m. hó 31-én tartották meg az árverést. Legtöbbet ígérők Réz Gyula és az ujhelyi vadásztársaság nevében Pfeiffer Gyula. Hogy a két ajánlattevő közül, a kik között csak 10 korona különbség van, ki kapja meg a vadászterületet: a fölött a képviselőtestület fog határozni.

*** Sertészárlat Ujhelyben.** Tegnap Ujhelyben egy faluról behozott sertés elhullott. Felbontásánál az állatorvosok sertésveszt állapították meg, minélfogva Ujhelyre a sertés-zárlatot, melyet csak a múlt decemberben oldottak föl, a hatóság 30 napra ismét elrendelte.

*** A ladmócsi körjegyzőségből** 1900-ban Amürikába kivándorolt 47 egyén; visszajött 16. — A ladmócsi anyakönyvi kerületben bejegyzetett 1900-ban születés 34, halálozás 84, házasság 16.

*** A szinnai anyakönyvi kerületben** 1900. év folyamán 253 születés, 140 elhalálozás és 50 házasságkötés történt.

*** A tóke-terebesi anyakönyvi kerület** 1900. évi anyakönyvbe születés 184, házasság 40, halálozás 96 bejegyzetett be.

*** Anyakönyvi statisztika.** A varannai járás anyakönyvi kerületei születési, házassági és halálozási bejegyzéseinek 1900. évi kimuta-

tásából közlik lapunkkal, hogy a varannai anyakönyvi kerületben volt születés 129, házasság 29, halálozás 82, — a v.-csemernyei kerületben: szül. 225, ház. 43, hal. 140. — a n.-dobrai kerületben: 128, 33, 57, — a hrabóczi kerületben 137, 26, 79, — a sókúti kerületben: 130, 28, 102, — a mogyoróskai kerületben: 72, 22, 72, — végre a szedliszkei kerületben: 140, 34, 73.

*** A józseffalusi körjegyzőségből** jelentik 1900. évről, hogy született 105 egyén, meghalt 63 egyén, házasságot kötött 18 pár.

Vármegyei Hivatalos Rész

Zemplén-vármegye központi választmányától.

271. szám./kpv. 1900.

Hirdetmény.

Zemplénvármegye központi választmánya közhírré teszi, hogy az országgyűlési képviselő választók 1901. évre érvényes névjegyzéke az 1899. évi XV. t.-c. 150. §-a alapján egy példányban a belügyminisztériumhoz felterjesztetett, egy példányban a vármegyei levéltárban elhelyeztetett egy példányban Sátoralja-Ujhely város s az érdekelte községeknek megőrzés végett kiadatott, s egy példányban a választók használatára minden választókerület székhelyére nézve illetékes kir. körjegyzőnél elhelyeztetett.

A sátoralja-ujhelyi és kitaly-helmeczi választó-kerületek névjegyzékai a sátoralja-ujhelyi, a tóke-terebesi és nagymihályi v. kerületek névjegyzékai a nagy-mihályi, a homonnai v. kerület névjegyzéke a homonnai, az o.-liszkei, mádi és megyasszói v. kerületek névjegyzékai pedig a tokaji kir. körjegyzőnél helyeztetettek el.

A központi választmány végül közlést tesz, hogy a községeknek levő névjegyzéket az illető város vagy község lakosai mindenkor betekinthe-tilik, illetőleg díjtalanul lemásolhatják, vagy lemásolat hatják, mire a már megfelelően utasított előjárás nekik kívánatra időt s alkalmat nyújtani köteles — és, hogy a kir. körjegyző az őrizetért bizott példányból egycsek részére kiszolgáltatandó másolatokért, kivonatokért, bizonylatokért, hitelesítésekért a szabályszerű díjakat felszámíthatja. Kelt Zemplénvármegye központi választmá-nyának Sátoralja-Ujhelyben az 1900. évi decem-ber 28-án tartott ülésében.

Staut József s k., Matolai Etele s. k.,
a kpv. jegyzője. alispán, mint a kpv. elnöke.

217/rk. 901. S.-A.-Ujhely rendőrkapitányi hivatala.

Körözés.

Folyó hó 27-én este a sátoralja-ujhelyi vas-uti nagy állomástól a »Bock« szállodaig Braun Dávid kereskedő tulajdonát képező, fekete bőr kézi utazó táská a szánkáról elveszett, vagy el-lopott.

A táská tartalma volt: 1 asztragan sapka, egy bőr légpárna s egyéb fehérenemű.

Felhivatnak a hatóságok, hogy ha valaki a fent nevezett tárgyakat áruba bocsátani, vagy el-zálogosítani akarna vagy esetleg elzalogosította: arról e hivatalt a tárgyak lefoglalása után érte-síteni sziveskedjenek.

Sátoralja-Ujhely, 1901. január hó 30-án.

Rendőrkapitányság.

19. sz./B. 901 S.-A.-Ujhely rendőrkapitányi hivatalától.

Körözés.

Jávorszki Jenő sátoralja-ujhelyi lakos kárára az »Ipar-kávéház«-ból f. hó 27-én egy kávé barna színű sötét barna prémes galléru, szürke kockás bélső, rövid téli kabát 16 korona érték-ben ismeretlen tettes által ellopott.

Felkéretnek a hatóságok, hogy ha valaki ezen kabátot áruba bocsátani vagy elzalogosítani akarna vagy elzalogosította: arról e hivatalt a téli kabát lefoglalása után értesíteni sziveskedjenek.

Sátoralja-Ujhely, 1901. január hó 30-án.

Rendőrkapitányság.

A szerkesztő postája

W. I. — Erdőbénye. 1. Az alakuló közgyűlés tar-tását be kell a tárgysorozattal jelenteni a tokaji járás fő-szolgbirójának. A kérvényre 1 kor. bélyeg teendő. — 2. Az alakuló közgyűlés jegyzőkönyve az alapszabályokkal egész trejedelmében felküldendő, a fősolgbiró útján, a vármegye alispánjához, a belügyminisztériumhoz való fel-terjesztés céljából. Az alapszabályok 4 példányban állitan-dók ki és 1-1 kor. bélyeggel ellátandók. A gyűlés jegyző-könyve bélyegmentes, a fősolgbiróhoz és a miniszterhez intézendő kérvényre szintén 1-1 kor. szükséges. — 3. Az illetékszabályok 14. tétel p) pontja értelmében, ha a kifo-gásolt összeg 100 koronát meg nem halad, 30 fillér. ha pedig meghalad, 72 fillér bélyeggel látandó el a közgazg. bírósághoz beadandó fellebbezés. A mellékletek, ha már bélyeggel el vannak látva (mint az eredeti okmányok), ak-or mellékleti bélyeg alá nem esnek; ellenkező esetben pedig, ha a tartozás 100 koronát meg nem halad, 20 fil-lér; ha meghalad, 30 fillér mellékleti bélyeg alá esnek.

Sztrópkai levél. Lekésétt. Jövő számunk hozza.

V. B. Közölhetetlen. Láncra vert rabszívét a la^{nt} pengetésétől tegye szabaddá!

Sz. J. — Homonna. Közöljük a jövő számban.

Részvét-leveleket átadtuk a szerkesztőnek.

Felelős szerkesztő:

Dongó Gyárfás Géza.

Kiadó-tulajdonos: Énlert Gyula.

Mindenféle tejtermékek és theavaj naponta friss állapotban kaphatók a sárospataki hercegi uradalom sátoralja-ujhelyi tejesarnokában.

Ugyanott kívánatra naponként a tejtermékek házhoz is szállíthatók, továbbá jogosítva van a kihordó kocsis készpénz mellett azok eladására.

Spindler Pál,

mint a sárospataki hercegi urad. elárúsítója.

Tk. 353/1901. sz.

Póthirdetmény.

A s.-a.-ujhelyi kir. trv.-szék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint a Zempléni megyei kereskedelmi bank és hitelbank végrehajtónak Szabó János, mint kiskorú gyermekei gyámja és Szabó Jánosné sz. Balloviés Etelka s.-a.-ujhelyi lakos végrehajtást szenvedők elleni 2000 kor. s. jár. iránti végrehajtási ügyében 9571/900. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a s.-a.-ujhelyi 3287. sz. tjkvben 12311/7. hr. sz. a. foglalt B. 8. alatti Szabó Jánosné sz. Balloviés Etelka, továbbá B 5-6. alatti Szabó Mária és János kiskorúak nevére írott jószágtestre 5164 koronában 1901. évi február hó 11-ik napjának (tizenegy) d. e. 10 órájára ezen kir. trv.-szék, mint telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségébe kitűzött árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 167. §. alapján a s.-a.-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet csatlakozott végrehajtató érdekében és ennek 320 kor. tőkekövetelése és járuléka kielégítése végett és pedig abban az esetben, ha az árverés ezen csatlakozott végrehajtató érdekében tartatnék meg a fenti jószágtestnek B 8. alatti Szabó Jánosné sz. Balloviés Etelkát illető fele részére 2582 korona kiküldési árban megtartatni fog.

S.-A.-Ujhelyben, a kir. törvényszék telekkönyvi hatóságánál, 1901. január 19-én.

Wieland Lajos,
kir. törvényszéki bíró.

Meghívás.

Az 1898. XXIII. t.-cz. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekibe tartozó „Perbenyik és Vidéke” hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, **1901. évi február hó 10-én** d. u. 3 órakor a községi iskola tantermében

rendes közgyűlést

tart, melyre a tagok az alapszabályok 35. §-a értelmében meghívattak.

Napirend:

1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása.
3. Méleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság 3 tagjának választása.
6. A felügyelő-bizottság 3 tagjának választása.
7. Netaláni indítványok.

1900. évi december hó 31-én a tagok száma 314, üzletérszeinek száma pedig 353 volt; az év folyamán belépett 45 tag 45 üzletérszettel, kilépett 15 tag 16 üzletérszettel.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségében ki függesztetett és mindenki által megtekinthető.

Kelt Perbenyikben, 1901. január hó 20. án.

Az igazgatóság.

Apró hirdetések.

Béres gazda

kerestetik egy nagyobb uradalomban f. évi ápril 1-én leendő belépésre. Czimet tudatja a kiadó-hivatal.

Kiadó lakás.

A Petőfi-utcában lévő Schön Sándor-féle házban egy 3 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás április 24-től kiadó.

Gyakornokul

egy jó házból való fiu felvétetik **Szentgyörgyi Vilmos** üzletébe Sátoralja-Ujhely.

Eladó

1 db. Sátoralja-ujhelyi takarékpénztári, **3 db.** Zempléni megyei kereskedelmi bank, **1 Szegei gőzmalmi, 1 db.** Sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztári részvény.

Egyéb felvilágosítást ad **Horváth Imre** gyógyszerész Tarczalon.

126/1901. végr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alólirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. bíróság 1900. évi V. II. 730/1. számú végzése következtében hivatalból képviselt Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársasá-járára Landsman Adolf s.-a.-ujhelyi lakos ellen 101 korona 20 fillér s. jár. erejéig 1900. évi november hó 30-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 1454 koronára becsült következő ingóságok u. m. házi butorok nyilvános árverésen eladattak.

Mely árverésnek a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. II. 730/3. számú végzése folytán 101 korona 20 fill. tőkekövetelés ennek 1900. évi január hó 1. napjától járó 5% kamatai 1/3 % váltó díj és eddig összesen 66 kor. 20 fill. érben bíróság már megállapított költségek erejéig S.-A.-Ujhelyben alperes lakásán leendő eszközökre 1901. évi február hó 13. napjának délutáni 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fog adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt S.-A.-Ujhelyben, 1901. évi január hó 25-én.

Tomasovszky Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

V. 53/1901. szám.

Árverési hirdetmény.

Alólirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. I. 822/1. számú végzése következtében Dr. Schmidt Károly ügyvéd által képviselt Neurath és Klein bécsi cég javára Dr. Fried Lajos s.-a.-ujhelyi lakos ellen 100 kor. s. jár. erejéig 1900. évi december hó 10-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 2335 koronára becsült következő ingóságok u. m. házi butorok nyilvános árverésen eladattak.

Mely árverésnek a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. I. 822/2. számú végzése folytán 100 kor. tőkekövetelés és eddig összesen 61 kor. 36 fill. érben bíróság már megállapított költségek erejéig S.-A.-Ujhelyben alperes lakásán leendő eszközökre 1901. évi február hó 18-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt S.-A.-Ujhelyben, 1901. évi január hó 23. napján.

Tomasovszky Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

80/1901. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alólirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1899. évi V. II. 158/1. sz. végzése következtében Dr. Fleischer D. Gyula ügyvéd által képviselt König W. fia budapesti cég javára Landsman Adolf s.-a.-ujhelyi lakos ellen 146 korona s. jár. erejéig 1899. évi június hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt és 4145 koronára becsült következő ingóságok u. m.: férfi divat árú, bolti cikkek, állványok és áruasztal nyilvános árverésen eladattak.

Mely árverésnek a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. II. 82/8. számú végzése folytán 46 korona tőkehátrány, ennek esedékessé vált kamatai és eddig összesen 87 kor. 34 fill. érben bíróság már megállapított költségek erejéig S.-A.-Ujhelyben alperes üzlet helyiségében leendő eszközökre 1901. évi február hó 6-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt S.-A.-Ujhelyben, 1901. évi január hó 18. án.

Tomasovszky Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

1500 darab

vadgesztenye fácska eladó. Koronájukkal együtt 2¹/₂ méter magasságuk. Áruk: 1 drb. 50 fillér, 100 drb. 50 korona. Kaphatók hg. **Windisch-Graetz Lajos** úr kerítészetében Sárospatakon.

Tk. 9776/900. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék mint tkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kucsera Ferenc végrehajtónak Dr. Thuránszky Zoltán ügyvéd mint Kucsera Ferencné sz. Szatmári Erzsébet ügygondnoka végrehajtást szenvedő elleni 129 kor. 80 fill. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyben a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság) területén lévő Nagy-Toronya községben fekvő a nagy-toronyai 16. sz. tjkvben foglalt I. 400/e, 798, 809, 932, 955, 1131, (1201-1202), 1223, 1342, 1417, 1479, 1525, (1693-1694), (1996-1697), 1765, (57-59/b.) hr. sz. jószágtestből B. 3. alatti Kucsera Ferencné szül. Szatmári Erzsébetet illető jutalékra az árverést 2307 koronában ezennel megállapított kiküldési árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1901. évi február hó 25-ik** napjának d. e. 10 órakor Nagy-Toronyán a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladattatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át vagyis 230 kor. 70 fill. készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt S.-A.-Ujhelyben, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságánál 1900. évi december hó 11-ik napján.

Wieland Lajos,
kir. törvényszéki bíró.

Tk. 6408/1900. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gálszécsi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy id. Ruzinko Jánosné mint kiskorú gyermekei t. és t. gyámja végrehajtónak Duda András végrehajtást szenvedő elleni 572 kor. 62 fill. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyben a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a varannói kir. járásbíróság) területén lévő Favarna községben fekvő a tavarnai 7. sz. tjkvben A. I. 1-15. sor 6, 85, 103, 139, 174, 181, 230, 261, 295, 329, 367, 393, 432, 464, 496. hr. sz. Duda András B. 2. nevén álló jutalékra 786 koronában ezennel megállapított kiküldési árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1901. évi április hó 9-ik** napján d. e. 9 órakor Favarna község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladattatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át, vagyis 78 korona 60 fill. készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt I. M. rendelet 8-ik szakaszában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Gálszécsen, a kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóságánál 1901. évi január hó 4. napján.

Valkovszky, kir. aljbíró.

1854. V/1900. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. II. 511/3. számú végzése következtében Juhász Jenő ügyvéd által képviselt S. A.-Ujhelyi Takarékpénztár javára Dr. Szirmay István s.-a.-ujhelyi lakos ellen 700 kor. s. jár. erejéig 1900. évi november hó 24-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 1042 koronára becsült következő ingóságok u. m.: házi butorok stb. nyilvános árverésen eladattak.

Mely árverésnek a s.-a.-ujhelyi kir. bíróságának 1900. évi V. II. 511/4. számú végzése folytán 700 kor. tőkekövetelés ennek 1900. évi márczius hó 3. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 55 kor. 90 fill. érben bíróság már megállapított költségek erejéig Sátoralja-Ujhelyben alperes lakásán leendő eszközökre 1901. évi február hó 4-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Sátoralja-Ujhelyben, 1901. évi január hó 11-én.

Tomasovszky Lajos,
kir. jb. végrehajtó.

58/1901. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. I. 846/1. számú végzése következtében Dr. Sebes József ügyvéd által képviselt Szávost Emil budapesti lakos javára Gróf Hardenberg Aladár kiskoronyai lakos ellen 611 korona 47 fill. s. jár. erejéig 1900. évi december hó 6-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 2200 koronára becsült következő ingóságok u. m.: ökrök és szekerek nyilvános árverésen eladattak.

Mely árverésnek a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. I. 846/2. számú végzése folytán 611 korona 47 fill. tőkekövetelés, ennek 1900. évi október hó 1. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 81 korona 40 fill. érben bíróság már megállapított költségek erejéig Kis-Toronyán alperes lakásán leendő eszközökre 1901. évi február hó 11-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is foganatosítottatni fog.

Kelt S.-A.-Ujhelyben, 1901. évi január hó 21-én.

Tomasovszky Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

Első zemplén-megyei honi butor-csarnok
S.-a.-Ujhelyben.

Értesítés.

Van szerencsém a helybeli és vidéki n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a „Vörös ökör“ emeletén lévő 5 teremben a legkényesebb izlésnek is teljesen megfelelőleg jól berendezett

BUTORRAKTÁRAMAT

a n. é. közönség kényelmére ezzel kapcsolatosan ugyanott a földszinten egy **nagyszabású butorraktárral** megnagyobbítottam.

Kik eddig nálam bevásárolni szivesek voltak, meggyőződhetnek azon állításom igazságáról, hogy raktáramban csakis jó és szolid minőségű és bárminő kivánalomnak megfelelő izlésteljes áruim vannak, miért is kérem e kedvező alkalmat megragadni és ígérem, hogy a n. é. közönség bizalmát mint eddig úgy ezután is igyekezni fogok kiérdemelhetni.

Kiváló tisztelettel

WILHELM HENRIK.

Kleinmann és Klein

tölgy-, épület- és szerszámfa raktára
S.-A.-Ujhely, Deák-utca (fapiacz).

Raktárunkban készletben vannak és mindenkor kaphatók
Tölgyfa gerendák, szarufák, lécek, továbbá:

Kapu oszlopok 2 koronától 5 koronáig.
Kerítés oszlopok 70 fillértől 1 kor. 30 fillérig.

Ajánljuk kerégyártóknak **szerszámfákat, keréktalpak** és **küllöket; nyírfa és bükkfa rudakat,** ugyszintén nagy raktárt tartunk fűrészelt **tölgyfa** deszkából.

50 koronán felüli megrendeléseket helyben házhoz, vidékre a helybeli állomáshoz ingyen szállítjuk.

Vágott tűzifát eladunk mmázsánként 1 kor. 80 fillér; 2 mm. felüli megrendelésnél ingyen lesz házhoz szállítva.

Az uszoda szomszédságában lévő volt Vályi féle kertből építkezésre alkalmas **házhelyeket** adunk el, akár egészben, akár pedig parcellákra osztva 10 évi amortizáció mellett.

Kleinmann és Klein.

21 év óta fennálló hordó gyáramban
GÖNCZI HORDÓK
jutányos árban kaphatók.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy

téglagyáramat

a mai kor kivánalmainak megfelelően

gőzgéppel és körkemenczével

rendeztem be, melyben mindenféle specziel munkákat készítek, u. m.:

1. Francia hornyolt tetőeserep, melyből 14 drb. fed. □ méterenként, sulya 35 kiló.
2. Hozzávaló disz gerinceserep.
3. Többféle nagyságu alagesövek, mező és szőlővizek, valamint nedves lakások lecsapolásához.
4. Gép falitégla.
5. Préselt sima téglá disz munkákhoz.
6. Kézi falitégla.
7. Kézi közönséges fedéleserep.
8. Gépi közönséges fedéleserep.
9. Vízépítési fagyálló téglá.
10. Boltozat ürtégla.
11. Virágágy disztégla.

Aruimat a sárospataki vasuti állomáshoz vagonokba rakva jutányosan számítom. — Gyáramat a n. é. közönségnek b. pártfogásába ajánlva

Kitünő tisztelettel

Nieszner Ferencz,
hordó és gőztéglagyár tulajdonosa. Sárospatak.

Bizományi raktárt állandóan tartok Behyna testvér uraknál S.-A.-Ujhely.

Boltkezelőnő

kerestetik „Nagy-Kázmér és Vidéke“ fogyasztási szövetkezet részére. Évi jövedelme: 800 kor. Pályázat kizárólag magános nő. — Biztosítékul leteendő 800 kor., mely részére 4% kamatot hoz. Kérvények február hó 15-ig személyesen adandók be a **szövetkezet igazgatóságához.**

A Kazinczy-utca 515. sz. házbeli

emeleti lakás

mely 5 szobából és mellék-helyiségekből áll, április 24-től több évre is bérbeadandó. Értekezhetni **Zinner Henrik** izr. hitk. elnökénél (főutca).

A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller

Liniment Capsici comp.

egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik **köszvénynél, esúznál és meghűléseknél.**
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony“ védjegyre és a „Richter“ cégjegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban ugyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapest.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

Raktár.

Csillag-utca 345/a. sz. a. házban egy raktárhelyiség azonnal bérbe kiadó.

HIRDETMÉNY.

A zemplénmegyei kereskedelmi-, ipar-, termény és hitelbank részvényesei

folyó 1901. évi február hó 10-én délelőtt 10 órakor

≡ S.-A.-Ujhelyben az infézet helyiségében tartandó ≡

XXXI-ik évi rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívotnak.

Tárgyak :

1. Közgyűlési elnök és jegyzőkönyv hitelesítő választása.
2. Az igazgatóság évi üzleti jelentése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Az 1900-ik évi mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és az osztalék kifizetése iránti határozat.
5. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság adandó felmentvény.
6. Sorrendben kilépő két igazgatósági tag helyének választás utjáni betöltése.
7. A felügyelő-bizottság és 2 póttagnak választása.

Minden részvényes, ki akár személyesen, akár meghatalmazottja által a közgyűlésen résztvenni kíván, felkéretik, hogy az alapszabályok 26. §-a értelmében részvényeit a le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző napokban az igazgatóságánál elismervény mellett letéteményezni sziveskedjék.

Kelt Sátoralja-Ujhely, 1901. évi január hó 12-én.

Az igazgatóság.

DONGÓ JUJÓKA †.

Virágszál a ravatalon . . .

A gyertya lángja félenken szórja gyöngye sugarait egy alabastrom arcu, néma leánykára, a mint összetett kezeccékkel nyugszik koporsójában a ravatalon . . .

Megdöbbenő hangulat . . .

Itt huszonnégy óra előtt még élet volt. A legszebb élet, hasonló az ibolya életéhez: bájos, szerelmes, teli eszményképpel, teli gyönyörűséges boldogtalansággal. . .

A kis lányos szobácska falán az a rengeteg sok divatos anix-kártya, a J. betű monogramjába összerendezve, mintha tündérregéről mesélne. Tündérregéről, a melyhez most az effekust a ravatal fölött eláradó lilaszín varázsolja; a gyertyák lángja pedig olyan szomorúsággal tölti be a levegőt, hogy a szívünk facsarodik belé . . .

Szomorú kis lírai költemény, a melynek ritmusait egyszerre elszakította egy dörrenés. Egy hitvány, kicsinyke ólomgolyó kiszakította az életet egy poézissal táplálkozó lélekből . . . Az a közönséges golyó együtt végezte hivatását azzal az élő poézissal. Minő anakronizmus.

Ugy látszik, hogy sokszor nagyon sokszor, a virág csak azért nő illatosan, szépen, gyöngéden, hogy egy sáros csizmatalp eltapossa; hogy a lilomszál sokszor, nagyon sokszor csak azért emeli vékony kis nyakát a kék égnek, hogy valami durva kéz letörje . . . Oh miért, hogy ártatlan lelkekhez nem a tiszta levegő férközik . . . Miért, hogy mindez nem így van? Talán csak azért, hogy a megdöbbenő tragédiák mögött a Gondviselés rejtőzködjön? Talán csak azért, hogy az égiek az angyali lelkekkel oktatják a visszamaradt földi életet? Hogy az ő kiválasztott lelküket fölemelik és megmentik a földi sártól? Nem szabad, hogy ők embereké váljanak, hogy ők soká egy levegőt szívjának a bűnös földdel . . . Ugy viszi el őket innen, mint a Sancta Maria égfelé áramló zsolozsmáját . . . Ugy élnek, mint a Szentföld egy napos virágjai, a melyek egy milliárdnyi pillanat alatt az élet legszebb teljében tüneményszerűen vesznek el illatukat . . .

Oh ti bánatos, fehér kis virágok, ti legszebb ékességei a földnek: milyen üres, milyen hitvány, milyen közönséges volna az élet, ha a ti szomorú tragédiátok nem juttatná eszünkbe, hogy van valami olyan érzelmvilág is a földön, a mely széppé varázsolja az életet. A ti kicsiny szívetek mélyesége nagysága felemeli lelkünket a föld sarából; mosolyotok még a halál fagyos csókja után is sejteti velünk a másik életet . . .

Nem tudjuk, nem akarjuk elhinni, hogy nem ti vagytok hirdetői a földi purgatórium után következő sejtelmes létnek. Nem akarjuk másképp hinni. Ugy érezzük, hogy ezért a hitünkért jösztek ide . . .

És sirtok, szomorkodtok, szenvedtek, gyötrelmeket éltek át: csak hogy az ibolyákkal, lilommal együtt éljetez egy-két napig tisztán és ugyanugy szálljatok vissza, mert hivatástokat befejeztétek . . .

Hát miért is legyen szomorú a mi kedves kollegánk, a „Zemplén” szerkesztője, az édes atya, hogy az ő kis leánya, a *Jujóka*, most már fehér hóval borított sírhant alatt nyugszik. Miért? Hisz mi is oly szomorúsággal vettük ki reszkető kezéből a tollat, hogy kicsiny leányát elparentáljuk és im' már mi is nyugodtak vagyunk . . .

Ugy érzem, valami édes hangulat felemelt engem a földről. Olyan jóleső érzés száll meg, mintha nem volna körültem semmi egyéb, mint virágillat és tiszta, édes levegő . . .

Pedig olyan szomorú voltam, mikor a sáros utcáról betértem ide . . .

Temetése, a rokonság, jó barátok, tisztelők és a vármegye és város tisztikara, igen nagy úri és női közönség részvétele mellett, szerető szüleinek nagy-uj-utcai házából a m. hó 29-én d. u. 3 órakor ment végbe. A komor, egyszerű szertartást az udvaron a gyertyáktól körített, magas ravatalra helyezett fehér ére koporsó fölött, melyen csak a család koszorúi voltak elhelyezve, Violet Gyula rk. káplán végezte. Azután hat fiatal ember a koszorúkkal ékesített aranyos fehér kocsi emelte a koporsót, és megindult az impozáns menet a közös temetőbe, a hol a drága halottat záró koporsót a pap beszéltelése után, szerettei zokogása s a mi részvétünk őszinte fájdalma és meghatottsága mellett a sír mélyébe rejtették . . . És dübörögve hullott a rög az immáron boldog leányka koporsójára.

Nyugodjék békében!

Köszönetünk.

Családunk nemes szívű barátainak, barátainak és mindazoknak a rokonérésű jó embereinknek — a „Zemplén” nevében t. laptársainknak is — kik felejthetetlen kis leányunk, a mi kedves Jujókánk, oly gyászos módon történt kimulása alkalmából bennünket igaz részvétükkel felkeresni, hozzánk való szeretetüket és jóságukat velünk éreztetni, mérhetetlen sulyú fájdalmunkat velünk hordozni kegyeskedtek: könyeinket egy percre visszafojtva, hálás szívvel köszönetet mondunk — immár az örök némaság honában boldogan lakozó Jujókánk nevében is. Az Isten fizessen meg jóságukért édes mindnyájoknak! Sátoralja-Ujhely, 1901. febr. 2-án. Dongó Gy. Géza és neje: *Inglückhoffer Júlia*.

Különfélék.

— **Mai számunkhoz** külön mellékletül csatoltattuk *Dókus Gyula* kamarás vármegyei főjegyzőnek a közgazgatás egyszerűsítéséről szóló javaslatának IV. közleményét. A befejező V. közleményt jövő számunk hozza.

— **Lapunk mai száma, a kettős ünnepnapra való tekintettel, kivételesen szombaton adatott ki.**

— **Királyi adományok.** Öfelsége a király, kabinetirodája utján és főispánunk közbenjárásával, Formády György csékei elemi tanító és Volyócsik Sándor tussai nyugalmazott tanítóknak 30—30 kor. legkegyesebb adományt küldött.

— **Magyar állampolgárság.** Ő es. és ap. királyi felsége még mult évi szept. hó 26-án kelt legfelsőbb elhatározásával *Waldobtt Frigyes* báró aranykulcos tolesvai lakos és nagybirtokosnak, figyelembe vévén a magyar korona országai irányában tanusított rendkívüli és kitünő érdemeit, a belügyi kir. minister előterjesztése folytán és az 1879. évi L. t. c. 17. §-a alapján, a magyar állampolgárságot királyi oklevéllel legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. A nemes báró részére ily módon adományozott magyar állampolgárság összes törvényes leszármazóira és nevezetesen az időközben nagykorúvá vált *Ödön* nevű fiára is kiterjed.

— **A „Zemplén” jelen számáért,** minthogy annak összeállításában szerkesztőnk részt nem vehetett, a laptulajdonos felelős.

— **Személyi hír.** *Arnótfalvy István* vezérkari ezredes, a miskolci honvédezed parancsnoka, a mult hó 29-én hivatalos ügyben Ujhelyben időzött.

— **Kinevezések.** *Bolvári Ilona* és *Röediger Kamilla* okl. tanítónők a nagy-mihályi áll. el. iskolához tanítónőkké nevezettek ki.

— **Sebeők Sárka nagy sikere.** A Nyitrai megjelenő „Nyitrai Lapok”-ból (Neutra-Trenchiner Zeitung) olvassuk, hogy ott a f. évi jan. hó 13-án a „Felsőmagyarországi közmívelődési egyesület” javára koncerttel egybekötött disztornázást rendeztek a városi színházban; és nem hiába, mert a buzgó munkálkodást fényes siker jutalmazta. A művész-est sikerét nagyban előmozdították a szolgálatkész műkedvelők és a nagy tehetségu művésznő. — Az est fénypontja — folytatja a „Neutra-Trenchiner Ztg” — minden hízélgés nélkül mondhatjuk Sebeők Sárka — Sátoralja-Ujhelyi szülőtte, a m. kir. zeneakadémia operatőresnő-növendék ónagysága képezte. A fiatal hölgy elismert szépség, minden igénynek megfelelő, mi egyesül kitünően iskolázott hangjával, sikerült fiatalos, kecses föllépésével és királyi termetével. Ily adomány, bizonyára nem minden halandó gyermekének adatott meg. Ha a művésznő e gyönyörű művészet iránt továbbra is oly előszeretettel fog viselkedni, úgy előre is büszke lehet reá hazánk. Bevezetőül elénekelt az „Aida” c. operát, később „Fauszt” börtön-áriát, melyeket a közönség orkányszerű tapsviharral fogadott. Dacára a nagy énekszámok, dalait még kettővel megtoldta: *Káldy „Csalogány dal”-ával* és a „Tannhäuser”-el. A lelkes közönség hálás elismerésül egy gyönyörű virágkosarat és két remek élővirág-csokrot nyújtott át stb. stb. A fényes és nagy sikerhez szívvel-görölytelül.

— **Hangverseny-szinielőadás-táncmulatság.** A sátoralja-ujhelyi róm. kat. főgimnázium, az ifjuság segítő egyesületének javára, a f. évi február hó 12-én a városi színházban szinielőadással és táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez, melyre a szegény tanulók pártfogót mély tisztelettel meghívja a főgimnázium igazgatója. A hangverseny kezdődik esti 7/8 órakor. Músora: 1. *Ima*. Verdi Nabucco c. operájából. Eneklí az énekiskola vegyeskara. 2.

Magyar rapszódia. II. Lisztől. Zongorán előadják: *Barna Gábor VIII.* és *Maláresik Lajos III.* o. tanuló. 3. *Részlet Offenbach Orfeuszából*. Előadja az ifj. zenekar. 4. *A bajusz*, Aranytől. Szavalja: *Farkas Dezső VIII.* o. tanuló. 5. *Beteg leány*, Egressytől. Eneklí: *Lacsny Lajos VI.* o. t., *Somogyi Bertalan IV.* o. t. (szoprán), *Lacsny Árpád VII.* o. t., *Bánóczy Kálmán IV.* o. t. (alt), *Sebők Elek* és *Péchy Dezső VI.* o. t. (tenor), *Várkonyi Flórián VIII.* o. t. *Bakajsa Andor VII.* o. t. (basszus). 6. *Losoncz pusztulása*, Borzótól, zongorára átírta *Zsadányi*. Duet. Előadják: *Fejér Andor VIII.* o. t. (hegedű), *Bánóczy Béla IV.* o. t. (zongora). 7. *Patakcsa*, Lisztől. Eneklí: az énekiskola férfikara. 8. *Egy gondolat bánt engemet*. . . *Petőfitől*. Szavalja: *Mattyasovszky Kálmán VIII.* o. tanuló. 9. *Népdal egyveleg*. Előadja: az ifj. zenekar. 10. *Hajnal-csillag*, Wagner Tannhauser c. operájából. Eneklí: az énekiskola vegyeskara. *Szinielőadás*. „Szólj igazat: betörök a fejed.” Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Dengler*. Előadják: *Igazmondó Károly*, egyetemi tanuló, *Juhász Jenő VII.* o. t. — *Tivadar*, ennek barátja, *Benárd Jenő VIII.* o. t. — *Kutató*, *Károly nagybátyja*, *Várkonyi Flórián VIII.* o. t. — *Szimplicius*, *Kutató szolgája*, *Maliczky Lajos II.* o. t. — *Hosszú*, *Futó*, egyetemi tanuló, *Burger Jenő VII.* o. t., *Bakajsa Andor VII.* o. t. — *Egyetemi titkár*, *Szeniczey Ödön V.* o. t. — *Werner dr.*, orvos, *Marikovszky László VIII.* o. t. — Az előadás után táncmulatság. — *Helyárok*: földszinti és I. emeleti páholy 15 korona, II. emeleti páholy 8 korona; földszinti ülőhely az I—II. sorban 5 korona; a III—IV. sorban 4 korona; a többi sorban 2 korona; páholyok az I. sorban 5 korona; a II. sorban 4 korona; a III. sorban 3 korona; karzati ülőhely és tanulójegety 1 korona. Jegyeket válthani *Pécsi Ödön dr.* főgimn. tanárnál. Felülvezetéseket a szegény tanulók nevében hálás köszönettel fogad az intézet.

— **Vörösmarty-ünnep.** Az ujhelyi „Carolineum” növevelő-intézet növendékei a folyó évi február hó 2-án d. u. 1/5 órakor a Vörösmarty-szobor javára zenével és szavalattal egybekötött szini előadást rendeznek, melyre a meghívókat a mult héten küldték szét.

— **Farsangi mulatságok.** Az ujhelyi áll. elemi iskola táncmulatsággal egybekötött hangversenyt a vármegye székháza nagytermében e hó 17-én, — az ujhelyi ált. ipartestület pedig szokásos bálját, melyen a szatmári honvédezenekar is közre fog működni, f. hó 19-én a színházban fogják megtartani. Ezzel az ujhelyiek farsangi mulatságai befejeződnek. A városi kaszinó és a tüzoltó-egyesület ezuttal elmaradt báljaikat a szini szezon után szándékoznak rendezni.

— **Halálozás.** Alólirottak az összes rokonok nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik a legjobb apa, após, nagyapa, szerető testvér és rokonnak *Szakácsi (Koch) Lászlónak* a f. évi jan. hó 30-án, reggel 4 órakor életének 68-ik évében, rövid szenvedés után történt elhunytát. Temetése jan. hó 31-én, d. u. 3 órakor az ev. ref. egyház szertartása szerint tartatott meg. Legyen álma csendes, emléke áldott! Sárospatak, 1901. január 30-án. *Hazafiné Koch Paulina*, *Szakácsi Ede*, *Koch Arnold*, mint testvérei. *Tóth Antal*, *Hódy József*, *Kötse István*, mint vejei. *Szakácsi Ida*, *Tóthné*, *Szakácsi Erzsébet*, *Hódyné*, *Szakácsi Joán*, *Kötséné*, *Szakácsi Anna*, mint gyermekei. *Tóth Elek*, *Hódy Irénke* és *Józsika*, mint unokái.

— **A nyulak öröme.** Az írtó hadjárat, a mit a szegény tapsifülek ellen mostanában mindenfelé folytattak, a mult héten befejeződött. Elsejtelől még 14 napig szabad árusítani, azonban aug. 15-ig szól a szigorú tilalom. Addig ugyan szaporodnak, hogy a mint soruk meg vágyon írva, ismét a vadász fegyvere elé s onnan a tábla kerüljenek.

— **Helyreigazítás.** A ma egy hetes számban foglalt bál referadánkból a velünk hiányosan közölt névsor következtében sajnálatánkra kimaradt a *Zinner Jolánka* k. a. neve, mit is ezennel szívesen helyre igazítunk.

— **Tűz.** A *Henkel gróf* uradalmához tartozó majorban, *Sztakcsin* községben, január hó 29-én ismeretlen okból tűz ütött ki s egy épület 9 munkás-lakással és 200 métermázsza széna lett a lángok martalékává. r.

— **Táncmulatság.** *Zemplén-Szinnán* febr. hó 6-án a járás intelligenciája jótékony célra zártkörű táncmulatságot rendez.

— **Felhívás.** Mindazok, kik makacs csusz-és köszvényes bántalmakban szenvednek és hiába használtak szereket vagy gyógyfürdőket, küldjék be címeiket *Zoltán Béla* gyógyszerárának (Budapest, V. Sétány u.) s ingyen megkapják a világhírű *Zoltán-féle* kenőcs ismertetését. E páratlan szer hatása csodás, mert még a legrégibb csusz-és köszvényes bajokat is néhány nap alatt gyógyítja.

Színház.

Átvéve a színi referádák szolgáltatását a+b-vel, kik felett — fájdalom — a gyász érzete lett az ur: kezdjük e hét referádáját úgy, hogy a színigazgatás belső ügyeibe avatkozunk. Nem azért ragadjuk meg az alkalmat, mert e hét referádáját némiképp el kell itélnünk a gyengeségek miatt, hanem azért is, hogy a heti műsor gyengeségében valami színházi taktikát keressünk. Taktikát, a mely mensége az igazgatóságnak. Be kell ösmernünk, hogy itt, a hol ez a mostani az első három hónapos színházi évad, bizony nagy áttekintéssel kell a művészeti ügyeket vezetni. A taktikát észre kellett vennünk, mikor tudomásul vesszük, hogy az igazgatóság a februári első héttel már csupán újdonságokkal és jó régiek darabok felelevenítésével akarja a közönség igényeit kielégíteni.

Igy kellett átlátnunk, hogy a három hónapos idény helyes beosztása miatt az első hónapban régiek darabokból álló repertoár mellett az új színház, új szezon és új társulat ingerével akarta a közönséget lekötöni. Most pedig elkövetkezett a második hónap és benne az újdonságok egész sorozata: *Kis szökevény*, *New-York szépe*, *Viceadmirális*, *Postásfiú*, *Hőfőherke*, *Dolly*, *Feleségem nem sikkes*, *Férj vadászni jár*, *Utazás a válás körül* és még egy esomó értékes felelevenített, itt újdonság számba vehető jó darab megyen.

Nos hát, ha a társulat igazgatósága ezt a programját gyorsan és pontosan beváltja: akkor a fényes szöveg biztosítva van. E nélkül természetesen szó sem lehet valami eredményről.

Mi bízunk benne, hogy épp úgy, amint az előadások precizitása és nivója mindenképp megnyerte a tetszést és kielégítette az igényeket: épp úgy lesz ez a művezetés dramaturgi részével is. Hisz két olyan vezető áll a Halasy társulat élén, hogy részükre továbbra is biztosíthatjuk az előlegezett bizalmat. Egyike, újságról pályája során, külföldről irt színházi cikkeivel, kritikai működésével, — másika: szép színpadi pályáján eddig is olyan érdemeket szereztek, hogy mi egy nagy szintársulat művészeti és dramaturgi vezetését bátran tesszük le az ő szakavatott kezeikbe továbbra is.

Egyébként tudósításunk a következő:

Szombaton, jan. hó 26-án, „Görög rabszolga, e már Halmayéktól ismert szép zenéjű operet került előadásra. A darabot megelőzte ismét egy kijelentés, mely arról értesítette a nagyérdemű közönséget, hogy a *Gönczi Bellácska* szerepét nagylelkűségből Nagy Margit kisasszony vállalta el. A hirtelen szerepcsere nem értett semmit az est sikerének, sőt most már élénk érdeklődéssel várják e szerepet Gönczi kisasszonytól. — Az előadás máskülönb, mint már fent jeleztük, minden tekintetben kielégítő volt. Első sorban meg kell dicsérnünk H. *Serfőzy Etelt*, ki gyönyörű hangjával bearanyozta az estét. Különösen bájosan énekelte a „Van egy kis aranydíszet...“ kezdetű énekszámát. — Szép sikere volt még *Jakab Gyulának* (Dionéd), valamint *Ráthonyi Tillának* is (Antonia). — Játsszottak még: *Gulyás* (Heliódorus), *Gabányi L.* (Marcus Pomponius), *Gabányi István* (Archias) *Latabárné* (Melanopis), kik mindnyájan buzgólkodtak a minél fényesebb sikeren.

Vasárnap, jan. 27-én, délután a „Hőfőherke“-t adták gyermekelőadásul, de mulattak rajta a felnőttek is. *Halasy* igen okosan teszi, hogy a délutáni előadásokra kellő gondot fordít. Telt ház érte e jutalom. — *Este* megismélték a „Görög rabszolga“-t. Az előadást most is telt ház nézte végig. — *Halasyék*, ha sok ilyen egybevágó előadást fognak produkálni: a fényes anyagi siker sem fog elmaradni. Szívvel kívánjuk!

Hétfőn, jan. 28-án, „Napoleon öcsém“-et Rákosi és Guthi ügyes bohózatát elevenítették fel feltűnően gyérszámú közönség előtt a címszerepben *Gulyás*-sal, aki mindinkább megnyeri tetszésünket játékának természetességével és értelmes előadásával. — *Gabányi L.* sok humorral játszta meg *Fülöp* sugót. — *Gyurman Alice* Lilikéje helyesen illeszkedett az ensemble-be. — *Radnay Zsuzsika* csak egy pár vonással markirozta *Flóra* szerepét, de ezt ügyesen és jellegzetesen.

Kedden, jan. 29-én, a „Vasuti baleset“-előtt *Radnay Zsuzsika* mondta el *Szécsi Ferenc Bál után*-ját. Meglátszott, hogy a kisasszony némi indispozícióval küzd; de mindamelllett előadásában felesillant néhol-néhol az az igazi színpadi tehetség, a mit már a *Nagymama Martájában* felösmertünk. Előadás után pompás virágcsokrot nyújtottak fel a kis kezdő művésznőnek. — Ez est második részéről a „Vasuti baleset“-ről, úgy mint a darabról és előadásról is, kevés jót írhatunk. *Ráthonyi Tilla* és *Gulyás* minden szorgalmas igyekezete sem mentette meg a bukástól.

Szerdán, jan. hó 30-án, a „Boszorkányvár“-t ismételték meg üres ház előtt. Pedig a szép előadás többet is megérdemelt volna. Hja,

de hol van itt az a közönség, mely egy régi darabot azon melegében kétszer is megnézzék?

Csütörtökön, jan. 31-én, félház előtt játszták a „Mozgó fenék“-et *Blumenthal* és *Kadelburg* pompás bohózatát. — *Kapornét Rápolthy Katinka* játszotta; kár, hogy a sugóra oly nagy szűksége volt, e nélkül talán élvezhetők volna. — *Latabárné* sok humorral, jóízű hangulattal játszta meg *Göncsét* *Göncsöt* pedig *Galyás* az ő naturalista modorában, minden fölösleges póz nélkül. — *Gabányi László Menszky* *Borisával*, ma is sikert aratott. — *Kapor* (*Gabányi Istv.*) nagyon gyermekes mókákkal akarta neveltségessé tenni alakját; de helytelenül, mert ezt az alakot inkább a helyzetek alkotják bohózatú alakká. Itt hát csak természetes egyszerűséggel kéne játszani. — *Radnay Zsuzsika* passzív szerepében sok kedvességgel játszott. — Reméljük, hogy a most sorra kerülő vigjátéki újdonságokban gyakrabban láthatjuk. Vigjátékokban szívesen hallgatjuk, mert ügyesen, diszkrét szalon modorban, sok kedves temperamentummal játszik. — Nem hagyhatjuk dicséret nélkül *Krasznay* pompás *Ladányiját*. Ezzel az epizodista *Krasznay* legőzte *Krasznayt*, a lírai szerelmeit. — *Pápayt* nem szívesen látták a színpadon.

Pénteken, febr. 1-én, este ismét „Szulamith“ ment, most már harmadszor zsufolt ház előtt. — *Ráthonyi Tilla* (*Szulamith*) és *Jakab* (*Absolon*) oly szépen énekeltek ez estén, mint eddig még soha. — *Frisz Heiman Kol-Nidre* betéjtét hatásosan énekelte, hálásan megtapsolták érte. A legkeményebb megrovást érdemel a női kar, hogy megbotránkoztató módon kacagott össze-vissza, mialatt *Abigail* (*Radnay Zs.*) gyermekeit siratva *Absolontól* bucsuzik.

Ma **szombaton** este „Eleven ördög“-öt *Konti* hírneves, hatásos zenéjű operetijét adják, a főbb szerepekben *H. Serfőzy Etellel*, *Gönczy Bellával*, *Halassy Rédey*, *Gabányi L.* és *Szentiványi Sándorral*.

Jövő heti műsor.

Vasárnap: délután 3 és fél órákor félhellyel a gyermekelőadásul: „Beszélő majmok“. — Este fél 8 órákor „Csókon szerzett vőlegény“.

Hétfő: „Csókon szerzett vőlegény“.

Kedd: „Sabinnók elrablása“.

Szerda: „Bőregér“.

Csütörtök: „Utazás a válás körül“.

Péntek: „Próbaházasság“.

Szombat: „Kis szökevény“.

Irodalom.

Az „**Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez**“ c. havi folyóiratunknak 1901. évi, egyzerszemsind a VII. évfolyamnak *januáriusi* füzetét a következő tartalommal jelent meg: 1. T. olvasóinkhoz. A szerkesztőtől. — 2. Árpád-kori sírleleteinkhez. Irta: *Dókus Gyula*. — 3. Zemplén-vármegye történelmi földrajza (XXIX. közl.). Irta: *Dongó Gy. Géza*. — 4. Zemplén-vármegye politikai és helyrajzi ösmertetése. (60. folyt.) Latinból: *Matolai Etele*. — 5. Történeti jegyzetek Zemplén-vármegyéről. (60. folyt.) Latinból: *Dongó Gy. Géza*. — 6. Babotsay Izsák naplója. (11. folyt.). Közli: *Hubay Kálmán*. — 7. Szirmai András naplója. (54. folyt.). Közli: *Karsa Ferenc*. — 8. Adatok Páczin és a páczini kastély történetéhez. (II.) Közli: *Lojda József*. — 9. **Levelesláda**: Boeckay-írományok. (I.) Közli: *Dongó Gy. Géza*. — 10. Báthory Zsófiának egy levele. Közli: *Dongó Gy. Géza*. — 11. Görögök összeírása 1736-ban. Közli: *Dongó Gy. Géza*. — 12. Az 1857. évi népszámlálásnak főbb adatai. Közli: *Dongó Gy. Géza*. — 13. **Irodalom**: A „Nagy Iván“ család történeti havi folyóirat. — 14. **Tárca**: Bethlen Gábor fejedelem emlékezete. Irta: *Bodrog János* tanár. — 15. Az 1831-iki parasztlázadás történetéhez. (3. folyt.). Közli: *Dongó Gy. Géza*. — 16. A szerkesztő postája. — A havonként 2 nagy íven megjelenő „Adalékok“ előfizetése egész évre (12 füzetre) csak 4 korona 80 fillér. — *Melegen ajánljuk mindenkinek, a kit vármegyénk viszontagságos története érdekel; főképp pedig ajánljuk a vármegyébéli községek figyelmébe, már csak azért is, mert ebben az évfolyamunkban folytatódik közsegeinknek külön-külön történeti és helyrajzi ösmertetése. — Az előző évfolyamokhoz díszes könyvtáblákkal folyton szolgálhatunk. Ára 1 kor. 80 fillér, postai küldéssel 1 kor. 90 fillér.*

Romeo temploma. Verona mellett, a Policella-völgyben, van egy hata-mas nagy templom s mellette egy klastrom árkádjait köpilleireit a pusztulás költészetével vonta be az idő. márványoszlopain tíz meghalt század lehellete pihen. A kereszt-folyosó szabad falát faragott, gömbölyű és szögletes köpillerek választják el kecskeny kis ablakokká. A boltívek repedései közt tanyát vert a hosszuszálú zöld moha. A tetőt borító szétálló kupos-cserepek közt kizöldült a fű. S az elhagyatott szent helyről odalátni a völgyhajlaton át a szerelem városára, Verona házaira, a hol *Julia* élt, arra a másik szent helyre, a hol a legnagyobb szerelem pihent. A legnagyobb szerelem, melynek halhatatlan emléket állított a legnagyobb költő. A barát, a ki a költőnél szerepel, talán itt élt a piilises szerzetesek közt. Ezek közt a falak közt, a hol ma a szél az ur, so-

káig irogattak furesa fraktura-betűkkel szent krónikákat a barátok, vének, fiatalok és másolgatták a klasszikus költőket. A vaskoronás longobárd királyok építettek a klastromot, faragtatták pilléreit, melyeken a gyöngyosorok és csigavonalak közt ott a Megváltás jele, a kereszt. A folyosókon a longobárd harcok és szűkek szellemi sápnak tavaszi északaként, országgrontó longobárd királyok erejét példázza a kö. És messziről, a város felől virágzó fák illatát hozza ide a szél, a Julia kertjéből, a nagy erkély alól és suttogja a szerelem szivrontó hatalmát. Ennek a klastromnak képe ott van a Nagy képes világtörténet most megjelent 85-86. füzetének képei közt. E füzetek a nagy vállalkozás IV. kötetéből valók s a kelet-római birodalom történetét mondják el — alaposan és érdekesen. A nagy vállalat 12 kötetből fog állni, szerkesztője *Marcell Henrik*, egyetemi tanár. A vállalat munkatársai között legjobb történetírónk neveivel találkozunk; a IV. kötetet *Borovszky Samu dr.* az akadémia és a történeti társulat tagja és *Goldziher Ignác*, az európai hírű orientalista írta. Egy kötet (40 ív) ára diszkótesben 16 kor. A munka füzetekben is megjelen. Minden hűtlen egy füzet; ára 1 kor. 20 fill. Kapható részletfizetésre is a Római Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságánál (Budapest, VIII., Üllői-ut 18.).

A „Magyar könyvészet“ folytatásaként a magyar könyvkereskedők egyesülete kiadja az 1886-1900. években megjelent magyar könyvek kimutatását, és a munka szerkesztésével *Tetrik Géza* bízza meg *Petrik* most lapunk útján is kéri magyar írókat, különösen pedig azokat akik munkáikat saját költségükön adták ki, hogy szíveskedjenek vele (Budapest, II., Zárda-utca 59.) az 1886-1900. években megjelent műveiknek pontos címét — jelezve a terjedelmet (oldalszám), évszámot, megjelenési helyet és nyomdát, valamint a könyv bolti árát — az ügy fontossága érdekében mentül előbb közölni, hogy így az esetleges hiányokat még pótolhassa.

Egyesületi élet.

Kaszinói közgyűlés. A sátoralja-ujhelyi városi kaszinó folyó évi február hó 2-án délután 5 órákor tartja évi rendes közgyűlést, melyre a kaszinó tagjai ez uton is meghívattak. A közgyűlést délután 4 órákor választmányi ülés előzi meg. A közgyűlés tárgyai: 1. Az 1900. évről szóló jelentés. 2. Az 1901. évi költségvetés. Az elnökség.

Nyilvános számadás

A sátoralja-ujhelyi csizmadia ifjúságnak, mult hó 27-én megtartott táncmulatsága alkalmából:

Bevétel volt	239 K. 20 f.
Kiadás	229 K. 21 f.

Tiszta jövedelem 10 K. — f.

mely összeg a temetkezési alap tőkéhez csatoltatott.

Felüfizettek: *Koralovszky Gyula* 4 k., *csizmadia ipartársulat* 3 k., *Kiss István* 2 k., *Csomós András* 1 k., *Takács Bálázs* 1 k., *és Birta Lajos* 20 fil.

A közönség köréből.

— Alak és tartalomért a beküldő felelős.

A sztropkói új állami elemi iskola épületi átvételét az állami építészeti hivatal főmérnöke egy bizottság élén f. évi jan. hó 23 és 24-én eszközölte, bizony nem öröndetes eredménnyel; mert nagyon sok kifogásolni valót talált a bizottság a mintegy 32,000 korona költséggel épült iskolában.

Ezen iskola magasztos hivatást fog betölteni városunkban, a hol a magyarosodás, a kintünő tanerők minden buzgósága dacára, valamely felsőbb nembánomság folytán nagyon lassan halad előre.

Különösen az ismétlő tanórak látogatottsága áll minden bírálaton alul, mert a tanítók alig 2-5 hallgatónak tart előadást 40-50 helyett. Ez pedig igen nagy kárára van a magyarosodásnak, mert az ifjúság teljesen elfelejti a mit a rendes iskolai évek alatt tanult. Talán az új és díszes iskolában ahoz méltó lelkiismeret tesseléggel fogja végrehajtani az illetékes fórum azt, a mit eddig elmulasztott.

Sztropkai krach.

Van a mi édes hazánknak egy határszéli városa, járása, a hol még minden — alszik a minek nem kellene, így esett meg azután: hogy egy bevándorolt „jó firma“ látva azt, hogy mások alusznak, hát gondolt merészet és nagyot, hogy ő bizony aludni nem fog és tényleg fufangos észszel és erővel éjjel nappal gyártotta a saját találmányu turógyárában az ő általa „extra fein“-nak hitt kóser-turót minden juh avagy tehéntenyésztés nélkül, hogy miből — azt csak kizárólag a „Weinstein et Comp“ firma — a gyár és gyártmánya fedezője tudná megmondani.

Évek során át jól is ment az üzlet s a szállítás naponta minden irányban még a haza határán túl is egyre nagyobb mérvet öltött, míg végre most, hogy egy alföldi városnak nem alvó hatósága 400 korona bírsággal sújtott egy kereskedőt, ki elég bárgyu volt „sztropkói turót“ árusítani vevőinek, az ügy oda fejlődött, hogy városunk e nemban unikum turógyárát a helybeli hatóság is beceses figyelmére méltatni sziveskedett, s a gyárat összes cók-mókjával zár alá vette.

Ezzel kevesebb lett egy piszokkal Sztropkón. Vajjon lesz-e, mert nagyon kéne, folytatása a tisztogatásnak?!

Színház.

Átvéve a színi referádák szolgáltatását a+b-től, kik felett — fájdalom — a gyász érzete lett az ur: kezdjük e hét referádáját úgy, hogy a színgazgatás belső ügyeibe avatkozunk. Nem azért ragadjuk meg az alkalmat, mert e hét referádáját némiképp el kell itélnünk a gyengeség miatt, hanem azért is, hogy a heti műsor gyengeségében valami színházi taktikát keressünk. Taktikát, amely megmentse az igazgatót. Be kell ösmernünk, hogy itt, a hol ez a mostani az első három hónapos színházi évad, bizony nagy áttekintéssel kell a művészeti ügyeket vezetni. A taktikát észre kellett vennünk, mikor tudomásul vesszük, hogy az igazgatóság a februári első héttel már csupán újdonságokkal és jó régebbi darabok felelevenítésével akarja a közönség igényeit kielégíteni.

Igy kellett átlátunk, hogy a három hónapos idény helyes beosztása miatt az első hónapban régebbi darabokból álló repertoár mellett az új színház, új szezon és új társulat ingerével akarta a közönséget lekötöni. Most pedig elkövetkezett a második hónap és benne az újdonságok egész sorozata: *Kis szökevény*, *New-York szépe*, *Viceadmirális*, *Postásfiú*, *Hőfihérke*, *Dolly*, *Feleségem nem sikkes*, *Férj vadászni jár*, *Utazás a válás körül* és még egy csomó értékes felelevenített, itt újdonság számba vehető jó darab megyen.

Nos hát, ha a társulat igazgatósága ezt a programját gyorsan és pontosan beváltja: akkor a fényes szezon biztosítva van. E nélkül természetesen szó sem lehet valami eredményről.

Mi bizunk benne, hogy épp úgy, amint az előadások precizitása és nivója mindenképp megnyerte a tetszést és kielégítette az igényeket: épp úgy lesz ez a művezetés dramaturgi részével is. Hisz két olyan vezető áll a Halasy társulat élén, hogy részükre továbbra is biztosíthatjuk az előlegezett bizalmat. Egyike, újságírói pályája során, külföldről írt színházi cikkeivel, kritikai működésével, — másika: szép színpadi pályáján eddig is olyan érdemeket szereztek, hogy mi egy nagy szintársulat művészeti és dramaturgi vezetését bátran tesszük le az ő szakavatott kezeikbe továbbra is.

Egyébként tudósításunk a következő:

Szombaton, Jan. hó 26-án, „Görög rabszolga, e már Halmayéktól ismert szép zenéjű operet került előadásra. A darabot megelőzte ismét egy kijelentés, mely arról értesítette a nagyérdemű közönséget, hogy a *Gönczi* Bellácska szerepét nagylelkűségéből Nagy Margit kisasszony vállalta el. A hirtelen szerepesere nem ártott semmit az est sikerének, sőt most már élénk érdeklődéssel várnók e szerepet Gönczi kisasszonytól. — Az előadás máskülönben, mint már fent jeleztük, minden tekintetben kielégítő volt. Első sorban meg kell dicsérenünk H. *Serfőzi* Etelt, ki gyönyörű hangjával bearanyozta az estét. Különösen bájosan énekelte a „Van egy kis aranysziget...“ kezdetű énekszámát. — Szép sikere volt még *Jakab* Gyulának (Dioméd), valamint *Ráthonyi* Tillának is (Antonia). — Játsszotak még: *Gulyás* (Heliódorus), *Gabányi* L. (Marcus Pomponius), *Gabányi* István (Archiás) *Latabárné* (Melanopsis), kik mindnyájan buzgólkodtak a minél fényesebb sikeren.

Vasárnap, jan. 27-én, délután a „Hőfihérké“-t adták gyermekelőadásul, de mulattak rajta a felnőttek is. *Halasy* igen okosan teszi, hogy a délutáni előadásokra kellő gondot fordít. Telt ház érte e jutalom. — *Este* megismertelték a „Görög rabszolga“-t. Az előadást most is telt ház nézte végig. — *Halasyék*, ha sok ilyen egybevágó előadást fognak produkálni: a fényes anyagi siker sem fog elmaradni. Szívvel kívánjuk!

Hétfőn, jan. 28-án, „Napoleon öcsém“-et Rákosi és Guthi ügyes bohózatát elevenítették fel feltűnően gyérszámú közönség előtt a címszerepben *Gulyás*-sal, aki mindinkább megnyeri tetszésünket játékának természetességével és értelmes előadásával. — *Gabányi* L. sok humorral játszta meg *Fülöp* sugót. — *Gyurman* Alice Lilikéje helyesen illeszkedett az ensemble-be. — *Radnay* Zsuzsika csak egy pár vonással markírozta *Flóra* szerepét, de ezt ügyesen és jellegzetesen.

Kedden, jan. 29-én, a „Vasuti baleset“ előtt *Radnay* Zsuzsika mondta el Szécsi Ferenc *Bál* után-ját. Meglátszott, hogy a kisasszony némi indispozícióval küzd; de mindamelllett előadásában felesillant néhol-néhol az az igazi színpadi tehetség, a mit már a *Nagymama Martá*-jában felismertünk. Előadás után pompás virágcsokrot nyújtottak fel a kis kezdő művésznőnek. — Ez est második részéről a „Vasuti baleset“-ről, úgy mint a darabról és előadásról is, kevés jót írhatunk. *Ráthonyi* Tilla és *Gulyás* minden szorgalmas igyekezete sem mentette meg a bukástól.

Szerdán, jan. hó 30-án, a „Boszorkányvár“-t ismételték meg üres ház előtt. Pedig a szép előadás többet is megérdemelt volna. Hja,

de hol van itt az a közönség, mely egy régi darabot azon melegében kétszer is megnézzon?

Csütörtökön, jan. 31-én, félház előtt játszták a „Mozgó fenyképek“-et *Blumenthal* és *Kadelburg* pompás bohózatát. — *Kapornét* *Rápolthy* Katinka játszotta; kár, hogy a sugóra oly nagy szüksége volt, e nélkül talán élvezhetők volna. — *Latabárné* sok humorral, jóízű hangulattal játszta meg Göncsnét Göncsöt pedig *Galyás* az ő naturalista modorában, minden fölösleges póz nélkül. — *Gabányi* László *Menszky* Borisával, ma is sikert aratott. — *Kapor* (Gabányi Istv.) nagyon gyermekes mókákkal akarta neveltségessé tenni alakját; de helytelenül, mert ezt az alakot inkább a helyzetek alkotják bohózatú alakká. Itt hát csak természetes egyszerűséggel kéne játszani. — *Radnay* Zsuzsika passzív szerepében sok kedvességgel játszott. — Reméljük, hogy a most sorra kerülő vigjátéki újdonságokban gyakrabban láthatjuk. Vigjátékokban szívesen hallgatjuk, mert ügyesen, diszkrét szalon modorban, sok kedves temperamentummal játszik. — Nem hagyhatjuk dicséret nélkül *Krasznay* pompás *Ladányi*-ját. Ezzel az epizodista Krasznay lefozta Krasznayt, a lírai szerelmeit. — *Pápayt* nem szívesen látták a színpadon.

Pénteken, febr. 1-én, este ismét „Szulamith“ ment, most már harmadszor zsufolt ház előtt. — *Ráthonyi* Tilla (Szulamith) és *Jakab* (Absolon) oly szépen énekeltek ez estén, mint eddig még soha. — *Friss* Heiman *Kol-Nidre* betétjét hatásosan énekelte, hálásan megtapsolták érte. A legkeményebb megrovást érdemel a női kar, hogy megbotránkoztató módon keagott össze-vissza, miatt *Abigail* (Radnay Zs.) gyermekeit siratva Absolontól bucsuzik.

Ma **szombaton** este „Eleven ördög“-öt Konti hirneves, hatásos zenéjű operetijét adják, a főbb szerepekben H. *Serfőzy* Etellel, *Gönczy* Bellával, *Halassy*, *Rédey*, *Gabányi* L. és *Szentiványi* Sándorral.

Jövő heti műsor.

Vasárnap: délután 3 és fél óraker fél-helyérakkal gyermekelőadásul: „Beszélő majmok“. — Este fél 8 óraker „Csókon szerzett völégény“.

Hétfő: „Csókon szerzett völégény“.

Kedd: „Sabinnók elrablása“.

Szerda: „Bőregér“.

Csütörtök: „Utazás a válás körül“.

Péntek: „Próbaházasság“.

Szombat: „Kis szökevény“.

Irodalom.

Az „**Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez**“ c. havi folyóiratunknak 1901. évi, egy-szersmind a VII. évfolyamnak *januáriusi* füzetét a következő tartalommal jelent meg: 1. T. olvasóinkhoz. A szerkesztőtől. — 2. Árpádkori sírleleteinkhez. Irta: *Dókus* Gyula. — 3. Zemplén-vármegye történelmi földrajza (XXIX. közl.). Irta: *Dongó* Gy. Géza. — 4. Zemplén-vármegye politikai és helyrajzi ösmertetése. (60. folyt.) Latinból: *Matolai* Etele. — 5. Történeti jegyzetek Zemplén-vármegyéről. (60. folyt.) Latinból: *Dongó* Gy. Géza. — 7. Babotsay Izsák naplója. (11. folyt.). Közli: *Hubay* Kálmán. — 7. Szirmay András naplója. (54. folyt.). Közli: *Karsa* Ferenc. — 8. Adatok Páczin és a páczini kastély történetéhez. (II. Közli: *Lojda* József. — 9. **Levelesláda**: Boesky-irományok. (I. Közli: *Dongó* Gy. Géza. — 10. Báthory Zsófiának egy levele. Közli: *Dongó* Gy. Géza. — 11. Görögök összeírása 1736-ban. Közli: *Dongó* Gy. Géza. — 12. Az 1857. évi népszámlálásnak főbb adatai. Közli: *Dongó* Gy. Géza. — 13. **Irodalom**: A „Nagy Iván“ család történelmi havi folyóirat. — 14. **Tárca**: Bethlen Gábor fejedelem emlékezete. Irta: *Bodrog* János tanár. — 15. Az 1831-iki parasztlázadás történetéhez. (3. folyt.). Közli: *Dongó* Gy. Géza. — 15. A szerkesztő póstája. — A havonként 2 nagy iven megjelenő „Adalékok“ előfizetése egész évre (12 füzetre) csak 4 korona 80 fillér. — *Melegen ajánljuk mindenkinek, a kit vármegyénk viszontagságos története érdekel; főképp pedig ajánljuk a vármegyebeli községek figyelmébe, már csak azért is, mert ebben az évfolyamunkban folytatódik községeknek külön-külön történelmi és helyrajzi ösmertetése. — Az előző évfolyamokhoz díszes könyvtáblákkal folyton szolgálhatunk. Ára 1 kor. 80 fillér, póstai küldéssel 1 kor. 90 fillér.*

Romeo temploma. Verona mellett, a Policella-völgyben, van egy hata-mas nagy templom s mellette egy klastrom árkádjait kópilléireit a pusztulás költészetével vonta be az idő. márványoszlopain tíz meghalt szárad lehellelte pihen. A kereszt-folyosó szabad falat faragott, gömbölyű és szögletes kópillérek választják el kecskeny kis ablakokká. A boltívek repedései közt tanyát vert a hosszúsánu zöld moha. A tetőt borító szétálló kupos-cserepek közt kizöldült a fű. S az elhagyott szent helyről odalátni a völgyhajlaton át a szerelem városára, Verona házaira, a hol *Julia* élt, arra a másik szent helyre, a hol a legnagyobb szerelem pihgett. A legnagyobb szerelem, melynek halhatatlan emléket állított a legnagyobb költő. A barát, a ki a költőnél szerepel, talán itt élt a pilises szerzetesek közt. Ezek közt a falak közt, a hol ma a szél az ur, so-

káig irogattak furcsa fraktura-betűkkel szent krónikákat a barátok, vének, fiatalok és másolgatták a klasszikus költőket. A vaskoronás longobárd királyok építették a klastromot, faragtatták pilléreit, melyeken a gyöngysorok és csigavonalak közt ott a Megváltás jele, a kereszt. A folyosókon a longobárd harcosok és szűzek szellemi sápnak tavaszi északákon, országgrontó longobárd királyok erejét példázza a kő. És messziről, a várós felől virágzó fák illatát hozza ide a szél, a Julia kertjéből, a nagy erkély alól és suttogja a szerelem szívrontó hatalmát. Ennek a klastromnak képe ott van a Nagy képes világtörténet most megjelent 85-86. füzetének képei közt. E füzetek a nagy vállalkozás IV. kötetéből valók s a kelet-római birodalom történetét mondják el — alaposan és érdekesen. A nagy vállalat 12 kötetből fog állni, szerkesztője *Marczali* Henrik, egyetemi tanár. A vállalat munkatársai között legjobb történetíróink neveivel találkozunk; a IV. kötetet *Borovszky* Samu dr. az akadémia és a történelmi társulat tagja és *Goldziher* Ignác, az európai hírd orientalista írták. Egy kötet (40 iv) ára diszkótésben 16 kor. A munka füzetekben is megjelen. Minden héten egy füzet; ára 1 kor. 20 fill. Kapható részletfizetéste is a Római Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságnál (Budapest, VIII., Üllői-ut 18.).

A „Magyar könyvészet“ folytatásaként a magyar könyvkereskedők egyesülete kiadja az 1886-1900. években megjelent magyar könyvek kimutatását, és a munka szerkesztésével *Tetrik* Gózátt bízza meg *Petrik* most lapunk utján is kéri magyar irokat, különösen pedig azokat, akik munkáikat saját költségükön adták ki, hogy szíveskedjenek vele (Budapest, II., Zárda-utca 59.) az 1886-1900. években megjelent műveiknek pontos címét — jelezve a terjedelmet (oldalszám), évszámot, megjelenési helyet és nyomdát, valamint a könyv bolti árát — az ügy fontossága érdekében mentül előbb közölni, hogy így az esetleges hiányokat még pótolhassa.

Egyesületi élet.

Kaszinói közgyűlés. A sátoralja-ujhelyi városi kaszinó folyó évi február hó 2-án délután 5 óraker tartja évi rendes közgyűlését, melyre a kaszinó tagjai ez uton is meghívattak. A közgyűlést délután 4 óraker választmányi ülés előzi meg. A közgyűtés tárgyai: 1. Az 1900. évről szóló jelentés. 2. Az 1901. évi költségvetés. Az elnökség.

Nyilvános számadás

A sátoralja-ujhelyi eszmadia ifjúságnak, mult hó 27-én megtartott táncmulatsága alkalmából:

Bevétel volt 239 K. 20 f.

Kiadás 229 K. 21 f.

Tiszta jövedelem 10 K. — f.

mely összeg a temetkezési alap tőkéhez csatoltatott.

Felülfizettek: *Koralovszky* Gyula 4 k., *eszmadia* ipartársulat 3 k., *Kiss* István 2 k., *Csomós* András 1 k., *Takács* Balázs 1 k., *Birta* Lajos 20 fill.

A közönség köréből.

— Alak és tartalomért a beküldő felelős.

A sztropkói új állami elemi iskola épület átvetelét az állami építészeti hivatal főmérnöke egy bizottság élén f. évi jan. hó 23 és 24-én eszközölte, bizony nem örvendetes eredménynyel; mert nagyon sok kifogásolni valót talált a bizottság a mintegy 32,000 korona költséggel épült iskolában.

Ezen iskola magasztos hivatást fog betölteni városunkban, a hol a magyarosodás, a kitűnő tanerők minden buzgósága dacára, valamely felsőbb nembánomság folytán nagyon lassan halad előre.

Különösen az ismétlő tanórak látogatottsága áll minden bíralaton alul, mert a tanító alig 2-5 hallgatónak tart előadást 40-50 helyett. Ez pedig igen nagy kárára van a magyarosodásnak, mert az ifjúság teljesen elfelejté a mit a rendes iskolai évek alatt tanult. Talán az új és díszes iskolában ahoz méltó lelkiismerettel tességgel fogja végrehajtani az illetékes fórum azt, a mit eddig elmulasztott.

Sztropkai krach. Van a mi édes hazánkban egy határszéli városa, járása, a hol még minden — alszik a minek nem kellene, így esett meg azután: hogy egy bevándorolt „jó firma“ látva azt, hogy mások alusznak, hát gondolt merészet és nagyot, hogy ő bizony aludni nem fog és tényleg furfangos észszel és erővel éjjel nappal gyártotta a saját találmányu turógyárában az ő általa „extra fein“-nak hitt kóser-turót minden juh avagy tehéntenyésztés nélkül, hogy miből — azt csak kizárólag a „Weinstein et Comp“ firma — a gyár és gyártmánya fedezze tudná megmondani.

Evek során át jól is ment az üzlet s a szállítás naponta minden irányban még a háza határán túl is egyre nagyobb mérvet öltött, míg végre most, hogy egy alföldi városnak nem alvó hatósága 400 korona bírsággal sújtott egy kereskedőt, ki elég bárgyu volt „sztropkói turót“ árusítani vevőinek, az ügy oda fejlődött, hogy városunk e nemban unikum turógyárát a helybeli hatóság is beces figyelmeére méltatni szíveskedett, s a gyárat összes cók-mókjával zár alá vette.

Ezzel kevesebb lett egy piszokkal Sztropkón. Vajjon lesz-e, mert nagyon kéne, folytatása a tisztogatásnak?!